

A MI KIS BIRODALMUNK

PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRSEKHALMI NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODA

Készítette: Gál Marianna - igazgató
Marancsik Lászlóné – óvodapedagógus
Hatályos: 2025. 09. 01.

Tartalomjegyzék

Az óvoda adatai

Települési helyzetkép

I. Nevelésünk rendszere

I/1.	Gyermekkép, óvodakép
I/2.	Óvodai nevelésünk célja, alapelveink
I/3.	Óvodai nevelésünk rendszere

II. Az óvodai nevelésünk tartalma

II/1. *A nevelés alapvető keretei*

II/1. 1.	Gondozás és életmód alakítás
II/1. 2.	A szocializáció

II/2. *Tevékenységi formák*

II/2. 1.	A játék
II/2. 2.	A munka jellegű tevékenység
II/2. 3.	A tevékenységben megvalósuló tanulás

II/3. *A fejlesztés tartalmi eszközei*

II/3.1. a	Anyanyelvi nevelés
b	Nemzetiségi német nyelvi nevelés
c	Deutsche Nationalität-Eziehung
2.	Irodalmi nevelés
3.	Zenei nevelés
4.	Vizuális nevelés
5.	Környezet megismerésére nevelés: matematikai jellegű tapasztalás környezeti jellegű tapasztalás
6.	Testi nevelés

III. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

IV. Kapcsolatok más nevelési intézményekkel

V. Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

VI. Az óvoda szakmai dokumentumai

VII. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- Személyi feltételek
Tárgyi feltételek (Eszközök, felszerelések jegyzéke)

VIII. Melléklet

1. Szervezetfejlesztési program TÁMOP 3.1.11-2012/2
Az intézmény szolgáltatási színvonalának növelése

Érvényességi rendelkezések

Legitimációs záradék

Felhasznált irodalom

Jogszabályi háttér

Az óvoda adatai:

ÉRSEKHALMI NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODA

6348 ÉRSEKHALMA, DÓZSA GY. ÚT 1.

TEL. : 06 /78 548 020 ; 06/30 475 52 78

FENNTARTÓ:

**ÉRSEKHALMA KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE**

OM AZONOSÍTÓ:

202570

Csoportok száma: egy- vegyes

Férőhelyek száma: 30

Óvodapedagógusok száma: 3

dajkák száma: 1

Települési helyzetkép

Érsekhalmi Bács-Kiskun megye déli részén, a Kalocsa-Jánoshalma-Baja városok közötti háromszögben, a Bajai kistérség északi részén helyezkedik el.

Bács-Kiskun megyében és a Duna-Tisza közén is igen kevés olyan település található, amely már az időszámításokat megelőző középső bronzkorban is lakott település volt. Érsekhalmi ezen települések egyike. Még ma is láthatók a több ezer éves földvárak. A Duna menti síkság itt 25-35 méter magas alámosott löszparttal rendelkezik, viszonylag érintetlen oldalain csodálatos cserjés díszlik (Ez az ún. Hétvölgy vidéke). A védett terület növényvilága rendkívül gazdag.

Községünk 1986. január 1-én nyert községi rangot, ez időtől önállóan működik. A település kialakulásában fontos szerepet játszott egyfelől a korábbi érseki tulajdon, majd a Hosszúhegyi Állami Gazdaság gazdálkodása. A községi komfortfokozat folyamatos fejlődésével a település jó lehetőségeket biztosít az itt letelepedni, illetve pihenni vágyóknak.

Községünk csendes település, melyet a természeti adottságai, és az itt lakó emberek szorgalma tett széppé, kellemessé, komfortossá.

Az igazgatási területen belül több nagyobb vállalkozás (Agro Cup Kft.- fafeldolgozás; Gemenc ZRT – erdő-, és vadgazdálkodás), és több kisebb vállalkozás is (pl.: Anna Borház – borászat) megtalálható. Az itt élő emberek, leginkább gyümölcsstermesztéssel, szőlőstermesztéssel, bortermeléssel, mezőgazdasággal foglalkoznak. A községet egyéni gazdálkodók almáskertjei szegélyezik. A környéken több családi állattartás is található sok apróbb nagyobb állattal.

A mintegy 600 főt számláló falu önkormányzata körjegyzőségben működik a szomszédos községgel. A közös önkormányzat egy iskolát kétosztályos alsó tagozattal, s egy vegyes csoportos óvodát tart fenn.

Érsekhalmán három civil szervezet működik, melyek szoros kapcsolatot tartanak fenn egymással. Az Együtt Érsekhalmáért Egyesület, Az Érsekhalmi Általános Iskola Tanulóiért Alapítvány, és az Az Érsekhalmi Óvodásokért Alapítvány mind azon munkálkodik, hogy községünk lakosainak életét szebbé, jobbá varázsolja. Az óvodai alapítvány az óvoda épületén belül külön alkalmazottal működtet egy bölcsődés korúakat befogadó családi bölcsődét is.

Az általános iskolával szoros együttműködésben dolgozunk. Az iskola több éve nemzetiségi német programmal dolgozik. Ezt aláépítendő vezettük be óvodánkban a nemzetiségi nyelvi nevelést. Német nemzetiség a lakosság körében kis százalékban, de megtalálható. Legfőképp a környező sváb településekről ideházasodott emberek révén. A szülői igény 100%-os, így hát megpróbálunk eleget tenni ennek a kérésnek. Tudjuk, hogy a feladat nyelvileg képzett pedagógust kíván. A két óvónő német nemzetiségi óvodapedagógusi diplomával rendelkezik. Vegyes életkorú csoportunk összetétel adta lehetőségeit kihasználva próbáljuk megteremteni a feltételeket, és a kétnyelvű óvodai nevelést megvalósítani.

Programunk egyéni, több híres, jól bevált programból merít.

I. NEVELÉSÜNK RENDSZERE

I/1. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekképünk

Az óvodai nevelés gyermekközpontúságát figyelembe véve helyi programunkban a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszünk. Kiinduló pontunk az, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum. Minden gyermek egy fejlődő személyiség, akit életének ebben a nálunk eltöltött időszakában sok fejlesztő hatás ér. Ahhoz, hogy a nevelő hatások minél eredményesebbek legyenek szükséges gyermekeink belső igényeinek a figyelembevételével, valamint a testi és lelki szükségleteik biztosítása. Kellő odafigyeléssel fedezzük fel minden gyermekünkben az egyedit, a csak rá jellemzőt. Nevelő hatásunk akkor lesz eredményes, ha intelmeink gyermekeinkben saját követeléssé belső cselekvésre késztető motívummá alakulnak át. Heterogén életkorú csoportunkban nagyok az egyéni fejlődésbeli eltérések. A vegyes összetétel adta lehetőségeket szeretnénk munkánk során minél inkább kiaknázni, s ez által elérni, hogy gyermekeink érdeklődő, jókedvűen tevékenykedő, kiegyensúlyozott emberek legyenek.

Óvodaképünk

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, egyéni nyíltnapok, nyílt ünnepek alkalmával.

Óvodánk az Alapító Okiratában és az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők:

- óvó, védő,
- szociális,
- nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját

Sajátos célkitűzéseink közé tartozik: ünnepeink, néphagyományaink megismertetése, s óvodai tevékenységeink e köré építése.

Szeretnénk a zenei nevelésben felhasználni népi kultúránk és a nemzetiségi kultúra alapjait. Életünk során a kommunikációhoz szorosan kapcsolódik az illem. Illemszabályok tanításával, szokássá alakításával szeretnénk elérni a gyermekek magatartásának jó irányú fejlődését. Mély természet szeretet kialakítására, a környezettudatos magatartás kialakulására fektetünk hangsúlyt.

Célunk az egyéni képességfejlesztés, másság kezelése az esélyegyenlőség megteremtése. Szeretnénk, ha a programunk az egyéni képesség fejlesztését, az egyénre figyelést, a gyermek életben való eligazodását, magatartás kultúrájának csiszolását szolgálná.

I/2. Óvodai nevelésünk célja, alapelveink

Helyi programunk célja gyermekeink sokoldalú, harmonikus fejlődésének a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése. **Fő elveink:**

- Játékosság, szabad játék elve
- Tevékenységbe ágyazott műveltségtartalmak közvetítésének elve
- Egyéni készségek kibontakoztatásának elve
- Személyiséghez igazodás elve
- Környezettudatos magatartás kialakításának elve
- Az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások közvetett kialakításának elve
- Elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, bizalom elve
- Optimális környezet biztosításának elve
- Innovatív pedagógiai felfogás elve
- Nemzetiségi, nyelvi, multikulturális nevelés elve
- Gyermekek megillető jogok, egyenlő hozzáférés elve

Feladatai

A testi, lelki szükségletek kielégítése:

- Gondozás- és életmód alakítás
- Szocializáció
- Az anyanyelvi-, és értelmi nevelés fejlesztés megvalósítása

Gondozás- és életmód- alakítás:

- A gyermek, mozgásigényének kielégítése
- Harmonikus összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése
- Testi képességek fejlődésének segítése
- Gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak kialakítása
- A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- A környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása
- egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

A szocializáció

Az óvodás gyermek magatartása érzelmileg vezérelt. A derűs óvodai légkör megteremtése érdekében szükséges, hogy:

- A gyermek megszeresse az óvodát. Az óvodában kedvező érzelmi hatások érvényesüljenek, kapcsolatai pozitív érzelmi töltésűek legyenek.
- Az óvodánk segítse a gyermek szocializációs érzékenységének fejlődését, az én tudat alakulását, s engedjen teret érvényesítő törekvéseinek.
- Az óvodánk teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit: a nagyobbak vigyázhassanak kisebb társaikra, s a kisebbek merjék igénybe venni a nagyok segítségét
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése

- Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- Az óvodai életünk segítse a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését.
- A gyermek kíváncsiságára építve elő kell segítenünk, hogy óvodásaink tudjanak rácsodálkozni a szépre, jóra és tudják tisztelni és becsülni azt. Alakuljon ki nemzeti identitástudatuk, hazaszeretetük, a szülőföldre, a családhoz való kötődés. Az óvónők, dajkák óvodánkban mindig úgy dolgozzanak, hogy tudják, viselkedésük modell értékű a gyermek számára.
- A nehezen nevelhető gyermekek, az alacsonyabb fejlettségi szintű, sérült, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve kimagasló képességekkel rendelkező mind sajátos törődést igényel. Ezt észre kell vennünk, és szükség esetén szakember segítségét kérni.

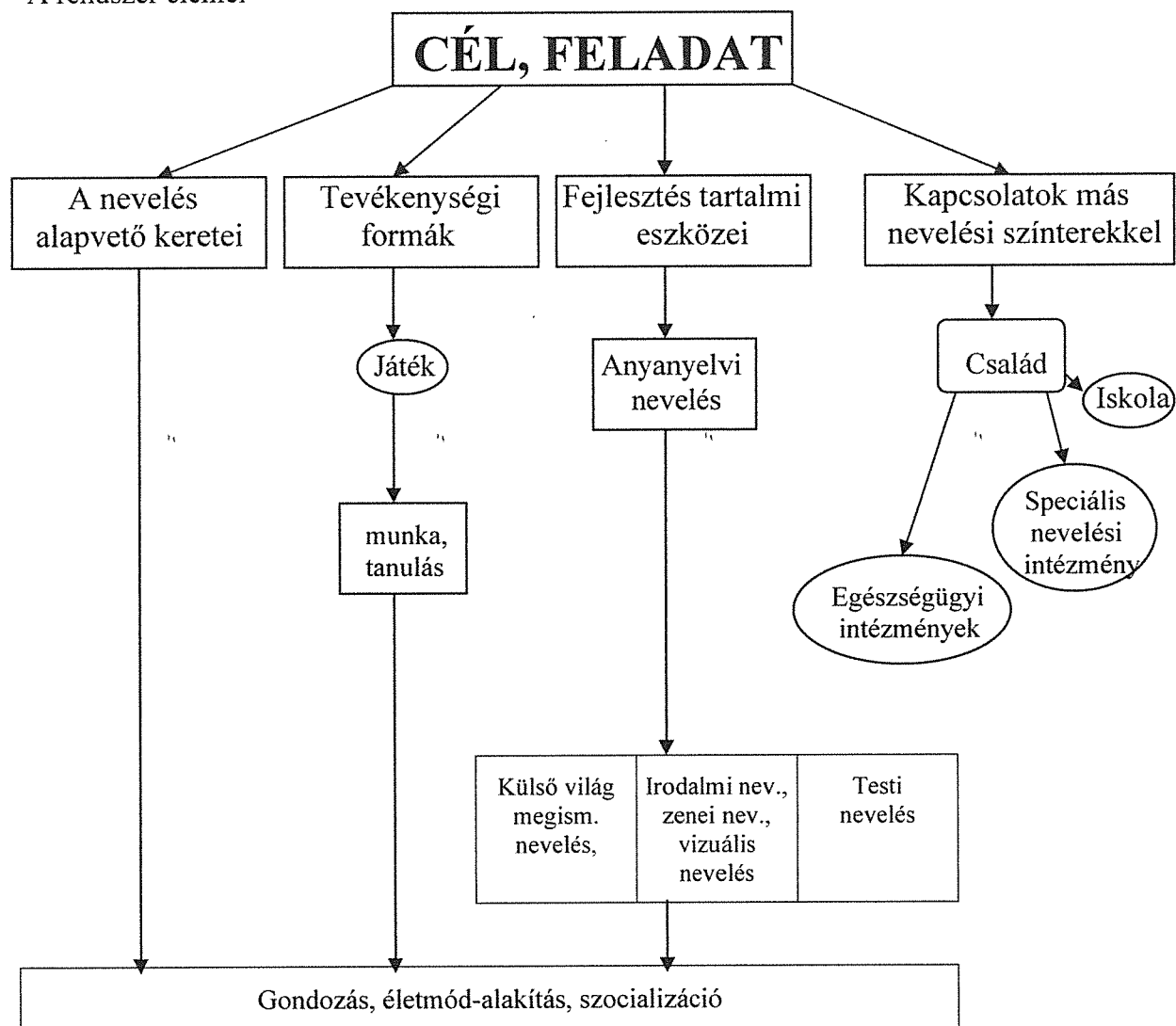
Az anyanyelvi, értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása

- A kétnyelvű kommunikációs fejlesztés kiemelt jelentőségű feladatunk.
- **ANYANYELV-NEMZETISÉGI NYELV**
  - 1. Beszédhelyzetek, beszélő környezet teremtése
  - 2. A gyermek beszélő kedvének megőrzése, az anyanyelv, nemzetiségi nyelv megbecsülésére, szeretetére nevelés közben
  - 3. A beszéd technikájának javítása helyes mintaadással, szabályközvetítéssel a javíthatóság elkerülésével
  - 4. Értelmes beszéd - szókincs, mondatszerkesztés, összefüggő beszéd, párbeszéd stb. fejlesztése.
  - 5. A kommunikációs képesség részének a nonverbális kommunikációnak fejlesztése (testtartás, mimika, tekintet, gesztus)
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő ismereteire, élményeire építve valamennyi tevékenységi forma keretében biztosítanunk kell a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek természeti és társadalmi környezetünkről.
- Képességek fejlesztése: spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása, (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, kreativitás fejlesztése)

I/3. Óvodai nevelésünk rendszere

Óvodai tevékenységünket, feladatainkat rendszerbe foglaljuk. A rendszer elemeinek egymásra épülése, komplett módon érvényesülése biztosítja céljaink megvalósulását.

A rendszer elemei

II. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK TARTALMA

II/1. A nevelés alapvető keretei

II/1. 1 Gondozás és életmód alakítás

II/1 .1.1. A fejlesztés tartalma

A helyes életritmus, a rendszeres megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás központi kérdése: *a napirend*.

Több gyermek korán (6-6.30 órakor) érkezik az óvodába reggelizés nélkül. A reggeli elfogyasztása az elkülönített reggeliző asztalnál történik. A többi étkezés kötött keretek között zajlik.

A délutáni pihenő ideje minden gyermek számára folyamatos. A nagyobbaknál nem kötelező a 2 óra pihenő csak a csend megtartása szükséges.

Egész testet megmozgató frissítő tornát énekkel, verssel kombinálva minden nap végzünk. Ez kb. 20 percen át tart.

NAPIREND

Időtartam	Tevékenységek
6,00 – 8,45	Gyermekek érkezése, játék, egyéni reggeli, egyéni foglalkozás, kezdeményezés
8,45 – 9,00	Tízórai
9.00 – 9.30	Játék, egyéni foglalkozás, kezdeményezés
9,30 - 10,00	Komplex foglalkozás (mese, vers, dramatizálás, német, ének, mozgás)
10,00 – 11,45	Mikrocsoportos foglalkozás, udvari játék, séta, kirándulás
11,45 – 12,00	Készülődés az ebédhez
12.00 – 12,30	Ebéd
12,30 – 13,00	Tisztálkodás, fogmosás, készülődés a pihenéshez
13,00 – 14,30	Pihenés
14,30 – 15,00	Folyamatos felkelés, tisztálkodás, mozgásos játék
15,00 – 16,30	Uzsonna, játék

A táplálkozás Óvodánkban tízórai, ebéd és uzsonna áll a gyerekek rendelkezésére. Jeles alkalmakkor ünnepi asztalt terítünk, amikor a csoport egy közös asztalnál ül. (pl. farsang). Heti egy megszabott gyümölcsnapot tartunk. Ilyenkor minden gyermek gyümölcssel érkezik. Kétszeri alkalommal szolgáljuk fel a hozott gyümölcsöt. Ügyelünk a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, és ez irányú igényük kialakulását szolgálja. A gondozás feladatai páros jellegűek, intímek (pl. orrfújás, popsi törölés, WC-re kísérés) Ezek a tevékenységek eleinte a kapcsolat felvételt szolgálják, majd a tevékenység megtanulására irányulnak. A mosdóbeli tevékenységek (fogmosás, kézmosás) sorrendje legyen mindig ugyanaz, a gyerekek saját dolgaikat használják csak. Az udvarról bejövet, és a torna-foglalkozások után a fésülködést is végeztessen el az óvónő.

Az öltözködés: védekezés az időjárás változásai ellen, de a gyerekek ízlését is fejlesztheti. A teremben benti cipő használata kötelező. Az óvodai ünnepélyeken ünneplő ruha ajánlott. Kisebbségi gyermekek számára javasolt egy készlet tartalék fehérnemű. Torna-foglalkozásra nem kérünk külön öltözetet, mezítláb, teremhőmérsékletnek megfelelő öltözetben zajlik a foglalkozás.

„ Az edzés: A test megfelelő edzettségét sokféle mozgásos tevékenységgel, levegőzéssel próbáljuk elérni. Ehhez az óvoda udvara kínál jó lehetőségeket. Légtüdőzésre kiváló alkalom az udvari játék (időjárástól függően nap, mint nap), séta, kirándulás.

A pihenés: A csoport szobában csend és nyugalom legyen. Az óvodapedagógus mesével altasson, és tartsa tiszteletben a gyermek alvási szokásait. (kendő, kisállat stb.) A gyermekek számára friss levegőt kell biztosítani. Felső ruháikat (szoknya, nadrág) a pihenés idejére leveleszik. Az óvónő az alvás ideje alatt tartózkodik a gyerekek között.

II/ 1. 1. 2. Az óvoda pedagógus feladatai

Az óvoda lehetőségeinek figyelembevételével az óvónő feladata a tárgyi környezet elrendezése, pótlása, óvása, amelynek védelmében a gyerekekkel együtt tevékenyen részt vesz. Az *óvoda udvarának* kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. A tárgyi felszerelésen túl füves, betonozott és homokos laza területek álljanak a gyerekek rendelkezésére. Fedett rész biztosítsa a levegőzést kedvezőtlen időjárás esetén is.

Az *óvoda helyiségeit* az előírási normáknak megfelelően kell kialakítani. A többszöri szellőztetést minden helyiségben biztosítani kell. A játék sarkokban a kedvelt játék tevékenységek kellékei mind szerepeljenek. A szükségsszerű kézmosás (pl: gyurmázás) a csoportszoba melletti mosdóban történik. Az óvónőknek és dajkáknak biztosítani kell az állandó felügyeletet. A mosdóban minden gyereknek legyen saját törölközője, fogmosáshoz szükséges eszköze. A napközben megbetegedett gyerekeket az óvónő különítse el, ha szükségesnek tartja, hívja az orvost. A szülőket, minél előbb értesítse. Az óvónő a gondozási tevékenység végzése során tanítsa a nemzetiségi nyelv szavait. Használjon német nyelvű utasításokat.

II/ 1. 1. 3. A fejlődés jellemzői

Táplálkozás

Óvodáskor végére megtanulják a kulturált étkezés szokásait. Önállóan szednek, meg tudják ítélni az étel mennyiségét. A villát és a kést megfelelően tudják használni. Ügyelnek az asztal és a környezet rendjére. Önállóan töltöttek maguknak.

Testápolás

Önállóan tisztálkodnak. Felszólítás nélkül keztenek mosni WC használat után, étkezés előtt és a kezüket szennyező tevékenységek után. Egyedül, megfelelően törlik az orrukat. Önállóan mosnak fogat. Példát mutatnak és segítenek a kisebbeknek.

Öltözködés

Megfelelő sorrendben és önállóan öltöznek, vetkőznek. Ruháikat rendben hajtogatva tárolják. Cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak, illetve melegük van, segítenek magukon. Tudnak több német kifejezést. Megértik, illetve használják, ismételtetik az elhangzott utasításokat. Kialakulnak a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó alapvető szokások.

II/ 1. 1. 4. Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az óvodai nevelés minden területén megjelenik a gondozás. A gyerek testi nevelésén kívül hozzá járul az egész személyiség alakulásához: pl. tisztaság igény kialakítása: vizuális foglalkozás idején a ruha ujjának feltűrése.

II/1. 2. A szocializáció

II/1. 2. 1. A fejlesztés tartalma

Beszoktatás

A beszoktatás kettős feladat: egyrészt a gyermeket, másrészt a szülőket szoktatjuk az új környezethez. A szülő, ha teheti és szeretné, néhány napot, illetve néhány órát gyermekével együtt tölthet az óvodában. Így segítheti elő a zökkenőmentes beszoktatást.

Főbb tennivalók:

A leendő óvodások szüleit ismerjük, esetleges családlátogatással, és többszöri beszélgetéssel kell a kapcsolatot elmélyíteni.

A gyermekek adatainak a fejlődési naplóba való beiktatása.

Az óvodába lépést követő egy-két hónapon keresztül az óvoda minden dolgozója a nagyobb gyerekekkel együtt fokozott figyelemmel fordul az új óvodások felé.

A gyermekek kedvenc tárgyaikat, biztonságukat fokozó dolgaikat magukkal hozhatják.

A beszoktatás óvodánkban folyamatos, év közben is felvesszünk gyermeket, ha akkor tölti be a harmadik életévét.

Távlatok és hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

Ünnepeink

- Születésnapok, névnapok: minden gyermekre ugyanolyan szempontok szerint vonatkozik. (köszöntés, ajándék megszokott hagyományok szerint).
- Mikulás ünnep: élő Mikulással, szülők részvételével zajlik.
- Karácsony: sok-sok készülődéssel, mézeskalácssütéssel, a fenyőfa körül ülésével
- Farsang: jelmezkészítéssel, farsangi bál rendezésével történik.
- Március 15.-i Nemzeti ünnep toborzódalok éneklésével, zászlóvonulással zajlik.
- Húsvét: tojásfestéssel, locsolóversek tanulásával.
- Anyák napja: ajándékkészítéssel, anyák köszöntésével
- Gyermek nap játékos versenyekkel

Hagyományaink

- Márton napi gyertyás felvonulás, az iskolával együtt.
- Az évente megrendezésre kerülő szavalóverseny a leendő első tanítónő részvételével.
- Nyugdíjasok köszöntése karácsonykor.
- Leendő elsőiskolalátogatása, közös nemzetiségi német foglalkozás.
- Családi napon az iskolások is részt vesznek, vendégeskednek

Szokások és a helyes viselkedés

Az óvodai nevelés alapvető feladatai közé tartozik, hogy a gyermek számára közvetítse, meg-
alapozza és kialakítsa a kapcsolattartás normatív szabályait a kívánt viselkedési módokat
Tiszteletben tartva a gyermek személyiségét, az egészséges önérvényesítést, példamutatással
kell szoktatni, a követelmények következetes betartatásával kell nevelni a gyereket a megfele-
lő viselkedésre.

A viselkedés alapszabályai óvodánkban:

A bizalom minden kapcsolat alapja, feltétele minden emberi együttlétnek.

Szeretetteljes magatartás (meleg, barátságos, biztonságot sugárzó légkört biztosít)

Tiszteletadás mindenki számára követelmény. Tisztelet a felnőttek, gyerekek, idegenek felé.

Az együttélés fontos követelménye *a megbecsülés*. Egymás alkotásait, felnőttek és társaik
munkáit tudják megbecsülni.

Egymással szembeni *tapintatos viselkedés* (pl. megvigasztalás)

Figyelmesség gyakorlása. (ajándékkészítés, meglepetés, jó cselekedet)

Vegyes összetételű csoportunkban sok lehetőség kínálkozik *segítségnyújtásra*. A kisebbek
fedezzék fel, hogy segítséget kérhetnek idősebb társaiktól. Az idősebbek pedig szívesen segít-
senek. A segítségadás ne legyen büntetés.

Többször előfordul, hogy a gyermek vágyait, elképzeléseit azonnal, csak a társai sérelmére
érvényesítheti. Fontos, hogy megtanulják türelmesen kivárni a kellő pillanatot. A *türelem* nem
jelent lemondást, csak a kívánt tevékenység késleltetését.

Társas kapcsolatok

A csoport helyzet fejlesztő hatásai

Az óvodai csoport érzelmi biztonságával, a gyermek tevékenység szükségleteinek kielégíté-
sével gazdag tapasztalatszerzést, szociális tanulást tesz lehetővé. Óvodánkban a vegyes össze-
tétel miatt hatványozódva jelennek meg a csoport fejlesztő hatásai.

A felnőtt-gyermek kapcsolat:

Az óvónő, a dajka, mint modell, mintakövetésre sarkall, szerep átvételre, azonosulásra kész-
tet. A felnőtt-gyermek kapcsolatban fontos követelmény, hogy óvodánkban valamennyi fel-
nőtt magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden
gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.

A gyermek-gyermek kapcsolat:

Fontosnak tartjuk, hogy a társas kapcsolatok stabilitásának tényezőit figyelembe vegyük, és
kialakulásukat tudatosan erősítsük a csoportban.

A kortárs, mint modell: a nagyobb társak viselkedése minta értékű a kisebbek számára. Ők a
kiemelkedő szociális státusú gyermekek, melyek mintáját a kisebb társak spontán beiktatják
saját szokásrendszerükbe.

II/1. 2. 2. Az óvodapedagógus feladatai

A biztonságérzet érdekében a barátságos derűs légkör biztosítása.

Az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a környezetében megmutatkozó
jóra, szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb, és tágabb környezetét, amely a szülő-
földhöz való kötődés alapja.

Legyenek a csoportnak hagyományai, sajátos arculata, és ennek kialakításában a gyerekek is
vegyenek részt. Az óvónő legyen a csoport irányítója. Az óvónő magatartása legyen határo-
zott, ugyan akkor barátságos, kommunikációja, bánásmódja modell értékű, megértésre és tole-
ranciára törekedjék, így adhat ösztönzést az egymás iránti tűrőképesség alakulásához.

Az óvónő teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyerek kielégíthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Törekedjék arra, hogy a gyerekekkel igazságosan, és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bányájk.

Beszoktatáskor, ünnepek alkalmával (névnapok, Mikulás, karácsony stb.) tanítson német kifejezéseket, használjon német szavakat.

II/1. 2. 3. A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a szokások a gyermek igényévé válnak. A közös tevékenységben aktívan vesznek részt. Elfogadják a megkívánt magatartási formákat. Figyelmesen, türelemmel hallgatják az óvónő és társaik közlését, a kérdésekre érthetően válaszolnak.

Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, örülnek a közösen elért sikereknek. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység. Önállóan, szívesen keresik a segítségnyújtás formáit.

Érdekli őket társaik mondanivalója, munkája. Felelősséget éreznek a vállalt feladatért, amelyet akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent. Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre szükség van.

Ismernek udvariassági formulákat német nyelven is, megértik a főbb közléseket.

II/1. 2. 4. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A különböző tevékenységek során formálódik közösséggé a csoport. Sok lehetőség nyílik közös örömek, sikerélmények átélésére (pl. őszi levélhordás, hólapátolás, közös festés, szabályjátékok.)

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze.

II/2. Tevékenységi formák

II/ 2. 1. A játék

II/ 2. 1. 1. A fejlesztés tartalma

A gyakorlójáték a 3-4 éves korra jellemző játékfajta: hangok, szótagok, szavak különböző mozgások ismételtetése, játékszerek tologatása. 5-6-7 éves korban a gyakorlójáték a konstrukciós és szerepjáték elemeként jelenik meg.

Óvodánk terme nagy, így lehetőség nyílik autók tologatására.

A szimbolikus-szerepjátékban a gyermek azonosul az óvónő, a szülő cselekvéseivel, szavaival, gesztusaival. A konfliktusok megoldásában csak szükség szerint vegyen részt, jó, ha a gyermekek egymás között is meg tudják oldani azt. Termünkben az orvosi-, fodrász-, baba sarkok biztosítják a teret szimbolikus-szerepjáték kialakítására. Ezen kívül a gyerekek asztalok, székek, szőnyegek rendezgetésével két-három helyen „kuckók” kialakításával játszhatnak különböző szerepjátékokat.

A barkácsolás mindig a játék igényéből indul és kötetlen. Fontos, hogy ne legyen öncélú, az elkészített eszközökkel játszhasanak, legyen azoknak funkciójuk. A barkácsoláshoz sokféle eszközre van szükség, ezért fontos a folyamatos gyűjtőmunka és az eszközök megfelelő elhelyezése, hogy a gyermekek mindenkor hozzáférhessenek.

A dramatizáláskor a gyerekek saját vagy irodalmi élményeiket *játsszák* el kötetlen módon. Az óvónő, ha szükséges segítsen a díszletek elkészítésében, a tér berendezésében, a szereplők kiválasztásában. A gyerekek kezdeményezéseihez kapcsolódva segítse a megvalósítást.

A bábozás a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. Termünkben a mesepolcon helyezzük el az évben aktuális irodalmi alkotásokhoz kapcsolódó bábokat, és más egyéb általános figurákat (kislány, kisfiú, orvos, bácsi, néni, stb.)

Így a gyerekeknek játékidőben is lehetőségük van kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat.

A konstruáló játék során a gyerekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehoznak valamit. Eleinte spontán építenek, de később az elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. A gyerekeket az alkotás öröme ösztönzi a konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye és öröme kreativitásuk mellett értelmi képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

A szabályjáték egyes fajtái a gyermek mozgását, mások értelmi képességeiket fejlesztik.

Mozgásos szabályjátékok: testnevelési játékok, dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötődik, labdajátékok. (lásd: testi, zenei nevelés)

Értelmi képességeket fejleszt játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók, dominó, kártyák, nyelvi játékok (lásd: anyanyelvi nevelés)

II/ 2. 1. 2. Az óvodapedagógus feladatai

A játékirányítás sajátossága, hogy közvetett. Elsősorban a feltételek megteremtése a fontos, de az irányítás kiterjed a gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek állandó bővítésére is. Alakítsa úgy az óvoda életét, hogy minél több élményszerzési lehetőséget nyújtson a gyermekek számára, amiből a játékok táplálkozhatnak.

Együtt játszás a gyerekekkel. Mindig abból induljon ki, hogy a játszócsoportnak mire van szüksége. Az óvónő belülről, „értő figyelem” alkalmazásával, indirekt módon segítse a gyermek saját elképzelésének megvalósítását, megértse a gyermek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőző okokat, segítsen a feszültségek önmegoldó levezetésében.

Különböző fejlettségű gyerekek együtt játszásának segítése. Az óvónő vegye észre, ha a gyermekek zavarják egymást. Tegye lehetővé a különböző korúak igény szerinti elkülönült játékát. Segítsen az óvónő, ha technikai tanácsra van szüksége a gyerekeknek. Így fokozhatja játékkedvüket. A játék fényét emeli, ha az óvónő maga is szívesen részt vesz benne, ahol szükséges segít, élvezzi a játék fordulatait.

Játékszituációkban kezdeményezzen párbeszédet német nyelven, mondogassa a játékok neveit németül.

Teremtse meg a játék feltételeit

Első feltétel: megfelelő légkör

A gyermek kiegyensúlyozottságához, fejlődéséhez nyugodt légkörre van szükség. Az óvónő támogassa a legkisebbek önállóságra való törekvését. Gyakorolják a konfliktusok önálló kezelését. Az óvónő igyekezzék úgy irányítani a játéktevékenységet, hogy a gyerekek ne zavarják egymást.

Második feltétel: megfelelő hely

Az egymás mellett játszó csoportnak, és az egyedül játszó gyermeknek az óvónő alakítsa ki a megfelelő helyet. Legyenek állandó és ideiglenes játszóhelyek, állandó és mozgatható bútorok. A játék befejezése után a bútorokat rendezzék vissza.

Harmadik feltétel: megfelelő idő

A játékhoz biztosított idő lehetőleg összefüggő legyen, és érvényesüljön a szabad játék túlsúlya. A kötetlen foglalkozások szervezése az elmélyült játékot ne szakítsa meg. A kicsik a reggeli idejétől eltekintve levegőzésig szabadon játszhatnak.

Negyedik feltétel: megfelelő játékeszköz

Legyenek mindhárom korosztály igényeinek megfelelő játékok a szabadban és a szobában egyaránt. Az eszközök a gyermekek számára elérhető helyen legyenek. A megrongált játékszereket, ha lehet, a gyermekek bevonásával javítsák meg.

II/ 1. 2.3. A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a *gyakorlójáték* csak a konstrukciós és szerepjáték eleme ként jelentkezik.

A *szimbolikus-szerepjátékban* megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.

A *barkácsolás* a szerepjáték, bábozás természetes eszköze, alkotórésze. A létrehozott eszközöket játékaikban felhasználják.

Dramatizálást, bábozást önként kezdeményezik. Szívesen játsszák el kedvelt meséiket.

A *konstruálás* fejlett fokán igényessé válnak alkotásaikkal szemben. Bonyolultabb dolgokat alkotnak, törekednek az eredményességre, s beépítik alkotásaikat a szerepjátékba. A különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmazzák.

A nagyobbak a bonyolult *szabályjáték* megtanulására és gyakorlására is képesek. Kialakul a versenyszellem, figyelmeztetik egymást a szabályok betartására.

A játékok szabályait megértik német nyelven. Játékeszközök neveit, játékidőben adott utasításokat ismerik németül is.

II/ 1. 2. 4. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A közösségi nevelés szempontjából fontos, hogy a játék közben fejlődnek a gyerekek közti társas kapcsolatok. A kialakuló közös játék együttműködésre készíteti a gyerekeket. Kialakul a „mi- tudat”. A játékban válnak közelivé a viselkedési szabályok, magatartási formák. Így a játék a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszköze lesz.

A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyermek beszédkedve. A beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését.

A gyermekek játék közben ismerkednek a világgal, a tárgyakkal, a tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, így a játék hatással van a gyermek értelmi képességének fejlődésére.

II/ 2. 2. A munka jellegű tevékenység

II/ 2. 2.1. A fejlesztés tartalma

Az *önkiszolgálás* a munka alapvető fajtája az óvodában. Az önálló testápolás, az étkezés, az öltözködés munkát jelent a gyermek számára. Dajkák és óvónők feladata egyaránt, hogy ösztönözzék a gyermekeket a saját maga körüli teendők önálló elvégzésére.

A *naposság* közösségi megbízatás. A gyermek, olyan munkát végez, amely nélkülözhetetlen a csoport életében. A naposság feladattudatot, figyelemösszpontosítást igényel, ezért ezt a tevékenységet 5-6-7 évesek végzik. Az óvónő a napostáblán minden reggel jelzi, hogy kik lesznek a naposok. Minden asztalnak van egy naposa, aki a napos kötenyt használja. A gyerekek ülésrend szerint kerülnek sorra. Feladata az étkezéssel kapcsolatos teendők elvégzése (terítés, asztaltesztelés, takarítás), foglalkozások körül segítség (ceruzák, ollók eszközök osztása).

Az *alkalomszerű munkák* egy része időről időre szabályosan ismétlődik, más része esetleges. Mindezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, körülményektől függően a csoport egyidejűen végzi, vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik. Ezek a munkák óvodánkban a következők:

Környezet rendjének biztosítása (játék elrakás)

Segítés a felnőtteknek (játékok javítása, tisztítása; veteményeskert, virágoskert gondozása; fű gereblyézése; falevelek összegyűjtése; hólapátolás)
Ajándékkészítés, teremdíszítés, egyéb megbízatások

II/ 2. 2. Az óvodapedagógus feladatai

Lehetőséget kell adni a gyerekeknek, olyan munkák elvégzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják egész személyiségüket.

Az óvónő tanítsa meg a gyereket a feladatok elvégzésére, ismertesse meg az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát, a munkavégzés sorrendjét.

Tanítsa meg a munkaeszközök neveit, és a munkavégzéssel együtt járó utasításokat német nyelven.

Az értékelése legyen mindig konkrét, reális és fejlesztő hatású.

A gyerekeknek meg kell tanítani, hogy tiszteljék a munkát végző embert. Kötelességtudatuk formálásának eszköze legyen a saját, és mások elismerésére nevelés.

Éljék meg az „én csináltam” „mi csináltuk” sikerélményt.

Pozitív viszony alakuljon ki bennük a munkához.

A mindennapi életünkkel kapcsolatos munkáknál is tudatosítani kell a gyerekekben, hogy „most nem játszunk!”.

Az óvónő a gyermekek egyéni fejlődésbeli különbségeit figyelembe véve differenciált bánásmódot alkalmazzon a munka végeztetésekor.

Támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira és erősítse a munka játéktól eltérő vonásait.

II/ 2. 3. A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a *naposok* önállóan előveszik és kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, és esztétikusan elrendezik az asztalon. Étkezés után önállóan leszedik az asztalt, felsepernek az asztal alatt. Ügyelnek az asztal rendjére. A foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában nagyobb önállósággal vesznek részt.

Alkalomszerű munkákat illetően részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében és ötleteket adnak az óvónőnek. Vigyáznak a terem rendjére. Örömet segítenek a felnőttek épp aktuális munkáiban. Ünnepekre ajándékot készítenek.

Ismerik a munkaeszközök neveit, megértik és alkalmazzák az egyszerű kifejezéseket, utasításokat német nyelven is.

II/ 2. 4. Kapcsolatok más nevelési területekkel

A munkára nevelés, mint nevelési feladat a közösségi neveléssel áll legszorosabb kapcsolatban, hiszen az óvodában a munka elsősorban önmagáért, és a közösségért végzett tevékenység. Ezzel hozzájárul a gyermekek közti társas kapcsolatok alakulásában, a közösségért végzett tevékenység értelmének felfogásához. Lehetővé válik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés alakulása. Munkavégzés közben ismerkednek a gyermekek környezetükkel. Az őket körülvevő tárgyi és természeti környezetről egyre pontosabb információk birtokába jutnak. Ezért fontos kölcsönhatásban áll a gyermek munkára nevelése a környezeti neveléssel.

A munkára nevelés szoros kapcsolatban áll a testi neveléssel is. A munkavégzés testmozgást kíván, amelynek során fejlődik a gyermekek ügyessége, testi képességei.

II/ 2. 3. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg, és a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Elsődleges cél az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése

Lehetséges formái:

1. Utánzásos, minta és modellkövetés
2. Spontán játékos tapasztalatszerzés
3. Cselekvéses tanulás
4. Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeret-szerzés
5. Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
6. Gyakorlati probléma- és feladat megoldás

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

II/2.3.1. A tanulás megszervezése:

A szervezett tanulás formái óvodánkban a mikrocsoportos formájú foglalkozások melyben érvényesül a nevelői céltudatosság és tervszerűség, s a pedagógiai önállóság.

A kötetlenség a gyermek önkéntes részvételét jelenti. Szabály, hogy a kezdeményezés nem zavarhatja a szabad játékot, ezért a foglalkozás időpontjának megválasztása az óvónőtől nagy körültekintést igényel. Ideje napirendünkben a tízóra előtti, és a közvetlen utáni időszakokra tevődik. Szervezünk anyagában a kisebbeknek, és a nagyobbaknak szóló tevékenységeket, játékokat.

Gyermekeink a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles kor betöltésének évében DIFER mérési rendszert alkalmazunk

Óvodánk a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére a megfelelő értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló egyéni foglalkozásokat biztosít, annak tartalmát a fejlesztőpedagógussal egyeztetve.

Fontosnak tartjuk, hogy a kézimunka eszközei, a velük való foglalatosskodás lehetőségként jelen legyen a gyermekek mindennapjaiban. Az óvónő hetenként más és más vizuális tevékenységet tervez. Technikát és témajavaslatot egyaránt, általában aktuális témával. A játékidőben a hét minden napján ugyanazon a helyen jelen van az adott tevékenység.

A mindennapi mese, vers, ének egyaránt fontos a gyermek számára. Testmozgással összekapcsolva komplex formában szintén minden nap megjelenik a napirendben.

A cselekvésbe ágyazott tanulási forma, a felfedezés, a megfigyelés hatja át a különböző műveltségterületeken játszott fejlesztő játékokat. A nevelési területek óvónő által tervezett rendjét a hetirend táblázat mutatja koronkénti megoszlásban. A hetirendet rugalmasan kezeljük, csupán a pedagógiai tudatosságot szolgálja.

II/2.3.2.

HETIREND

	Kezdeményezés	Kezdeményezés (6-7 évesek)
Hétfő	komplex foglalkozás német nemzetiségi	környezeti jellegű tapasztalás
Kedd	környezeti jellegű tapasztalás komplex foglalkozás német nemzetiségi	ének-zene
Szerda	komplex foglalkozás német nemzetiségi	ábrázolás, kézimunka, testnevelés (3-7 évesek)
Csütörtök	ábrázolás, kézimunka komplex foglalkozás német nemzetiségi	matematikai jellegű tapasztalás
Péntek	komplex foglalkozás	német nemzetiségi

II/3. A fejlesztés tartalmi eszközei

II/3. 1. a. Anyanyelvi nevelés

A fejlesztés tartalma

Nevelési rendszerünkben nagy figyelmet kell fordítanunk az anyanyelvi nevelésre, mert a nyelv, a beszéd a gyermeki személyiség része. A gyermekek 6 éves korukig sajátítják el az anyanyelvet. Fontosnak tartjuk az óvodába kerülő gyermekek beszédállapotát megismerni. Ezek ismeretében a továbbiakban tudatosan tudjuk csiszolni, formálni beszédképességüket, gazdagítani szókincsüket, s tudjuk esetleges beszédhibájukat korrigálni.

A beszédállapot megfigyelésének szempontjai:

Beszédhallás

Beszédértés

Hangok vizsgálata- szó elején, közepén, végén

Mondatszerkesztés

Összefüggő beszéd

A megfigyelések tapasztalatai segítenek bennünket abban, hogy tudjuk, mit kell tennünk egy-egy gyerek esetében.

Óvodai nevelésünkben általános követelménynek tekintjük

A nyelvi érintkezés alapvető formáinak kialakítását

A gyermek aktív bekapcsolódását a verbális tevékenységbe, illetve azok irányításába.

Az anyanyelvi nevelés igazi célját úgy érheti el, ha mindennapi tevékenységbe beleépül és a reggeli köszönéstől a délutáni hazamenetelig a nap minden pillanatában jelen van.

A kommunikációs képesség fejlesztésében nagy segítség az együttjátkozás a játék, mert a közös játék oldott légköre a gyerekben feloldja a gátlást, ezáltal élénk, kommunikatív kapcsolatba kerülnek egymással illetve a felnőttel.. A játék szituációban újabb és újabb szavakkal gazdagodik a gyerek szókincse, fokozódik beszédkedve, javul beszédértése.

A gondozási tevékenységek végzése közben az óvónő beszélget a gyerekekkel, példát mutatva arra, hogyan lehet a hangerő, hangszín megfelelő változtatásával érdeklődést kelteni, kifejezőbbé tenni a beszédet. Az óvónő fordítson figyelmet arra, hogy a párban vagy csoportban együtt tevékenykedő gyerekek sajátítsák el és használják a párbeszéd különböző formáit (Kérem, Légy szíves! Tessék. Köszönöm. Várj egy kicsit! Mit gondolsz? Megengeded?).

A munkában a közös cselekvés szükségessé teszi a szóbeli kapcsolatot. A szabályok közlése, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést.

A mesélés, verselés során az irodalmi szöveg a szókészlet gyarapításával, nyelvi fordulatok megismertetésével gazdagítja a gyerekek kifejező képességét. A ritka, régies vagy a tájnyelvi szavakat magyarázza meg az óvónő.

A vizuális nevelésben a nyelvi és a képi, formai ábrázolás gyakran együttes alkalmazásával az óvónő felismertetheti a gyerekekkel, hogy valamely élményt többféle úton is ki lehet fejezni. A gyermekek észreveszik, hogy a rajzokból az is megismeri érzéseiket, aki nem hallotta a mesét, vagy nem volt ott a kiránduláson.

Az ének-zenei nevelés folyamán is nagyon fontos a tiszta kiejtés, a hangsúly, a hangerő, a mély-magas, halk-hangos dalban és szóban történő kifejezése.

A testi nevelés foglalkozásain kevés lehetőség nyílik a gyermek megszólaltatására, de itt kap nagy szerepet a beszédértés, mert csak az a gyermek képes a gyakorlatokat végrehajtani, aki érti a kifejezések tartalmát, jelentését.

A matematikai tevékenységek során szoros összefüggésben fejlődik a gondolkodás és a beszéd. A szóban közölt matematikai feladatok pontos megértése, tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván. Névutókat, relációs kifejezéseket, térbeli irányokat tanulnak meg kifejezni.

A környezeti nevelésben a gyerekek lakóhelyi és természeti környezetének, a család, az óvoda személyi kapcsolatainak tárgyainak megismerése gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez. Fontos, hogy az összegyűjtött tapasztalatok alapján kérdések és válaszok fogalmazódjanak meg, s a gyerekek megértsék az ok- okozati összefüggéseket.

Játékidőben és azon kívül az óvónő kezdeményez nyelvi játékokat. Ezek hangfejlesztést szolgáló játékok, amelyek a beszédhangok megkülönböztetésére, és a kialakult hangok rögzülésére szolgálnak. A komplex foglalkozás szerves részét ilyen nyelvi játékok teszik ki.

Közvetlen beszédfejlesztő célja van az anyanyelvi játékoknak. Ezek mindegyike játékos mozgásos cselekvésre, a gyermek érzelmi meghatottságára építve szolgálja egy vagy több beszéd összetevő, az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai

Az anyanyelvi nevelés céljának megfelelően az óvodapedagógus beszéde, kommunikációja minta a beszédfejlesztés szempontjából. Mivel az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az óvónő minden megnyilatkozása modell értékű. A pedagógusnak kerülnie kell a javítgatásos szabályközvetítést. Az anyanyelv szeretetere nevelés közben tartsa fenn, a gyermek kommunikációs kedvét.

Az óvónő a gyermekhez fűződő viszonyában:

Legyen elfogadó

Legyen kezdeményező a kapcsolatteremtésben

Legyen együtt működő

Legyen „odaforduló”, azaz személyes: egyenként ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékait, napi örömeit és bánatait.

Legyen meleg és támogató, határozott és következetes.

Eszköztárában szerepeljen a humor és a vicc, de kerülje a gyermekekre irányuló gúnyt.

Kerülje a kiabálást és a fenyegetőzést

Felháborodását viszont nyilvánítsa ki

Tárja fel a gyermek kommunikációs zavarait, keresse meg azok okait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére.

Az óvodai dolgozók egymás közötti érintkezése feleljen meg azoknak a normáknak, amelyeknek szándékunk szerint a gyermekeknek meg kellene felelniük.

A beszédtechnikai hibákat (nyávogást, magánhangzók elnyújtását, egyéni hangfekvéstől magasabb hangfekvést, légzéstechnikai és artikulációs hibákat) célszerű mind a spontán beszédnél, mind a vers-és mesemondásnál mintaadással elvégezni.

A dadogás, pöszeség, selypegés logopédus szakértelmét igényli.

Fontos, hogy az óvodapedagógus minden gyermek beszédtechnikai problémáját felismerje, és azok módszeres korrigálására legyen programja.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a gyermekek aktívan használják bővült szókincsüket. Elbeszélésükben még sok a szóismétlés, de folyamatos. Gyakran még nem követi a történések logikai, időbeli sorrendjét. Páros és csoportos beszédhelyzetekben a megfelelő viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot. Nyugodtan és figyelmesen hallgatják végig az óvónőt és társaikat. Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövőidejű igeidőt és az igemódokat. Kialakult a beszédhelyzethez illeszkedő érthető beszéd. Beszédüket természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik. Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően kialakul beszédkésztségük, beszédértésük, szókincsük német nyelven is.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósulásának minden mozzanatában.

II/3. 1. b. Nemzetiségi nyelvi nevelés

A fejlesztés tartalma

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy az anyanyelv használata mellett megjelenjen a nemzetiségi nyelv. Úgy gondoljuk, a kétnyelvűségnek érvényesülnie kell az egész nap folyamán.

A 3-6 éves korban elsajátított nyelvi ismeretekhez társuló élmények hosszú időre meghatározhatják a gyermek nyelvhez fűződő viszonyát. Az óvónőnek nyugodt, szeretetteljes légkört kialakítva kell felkészíteni a gyermeket a nemzetiségi nyelv befogadására. Követésre méltó, kifogástalan nyelvhasználat szükséges a beszédhelyzetek teremtésekor. Az utasítások, közlések elhangzása, a szókincsbővítés úgy éri el célját, ha jelen van az egész nap folyamán.

A játék során a különböző szituációkban gátlások nélkül kerülnek kapcsolatba egymással és a felnőtellel a gyerekek. Oldott légkörben sajátíthatnak el német szavakat, kéréseket, a szóbeli kommunikáció alapvető elemeit.

A gondozási tevékenységek végzése közben ismerkedhetnek a másik nyelvvel is. Az utasítások, az eszközök neveinek ismerete felkeltheti érdeklődésüket a nemzetiségi nyelv iránt.

A munka jellegű tevékenységek is erősíthetik a nyelvhez fűződő pozitív viszonyt.

A mesélés, verselés során megjelenhetnek az apró német mondókák, versek, illetve mesék. Jó alkalom ez az utánzásra alapuló nyelvszajátításra.

A vizuális nevelés során a nyelvi és formai ábrázolás együtt jelenik meg. Színek, érzések, cselekvések, történések más nyelven is.

Az ének-zenei nevelés folyamán megismerhetik a nemzetiségi kultúrához kötődő dalokat, játékokat, mondókákat. A rímek fejleszthetik a beszédritmust.

A testi nevelés foglalkozásain az idegen nyelven elmondott gyakorlatokat hallva fejlődik beszédértésük.

A környezet megismerésére nevelés során szűkebb és tágabb környezetükből matematikai jelenségekről kaphatnak ízelítőt német nyelven.

Az óvodapedagógus feladatai

Beszéde, kommunikációja legyen minta értékű.

Alakítsa rugalmasan a napirendet, úgy, hogy megfelelő mértékben érvényesüljön a nemzeti-ségi nyelv.

Készítse fel a gyermekeket a német nyelv tanulására.

Jutassa el őket a beszédmegértés szintjére.

Biztosítsa a játékosságot, a tevékenységek hangulati és tárgyi feltételeit.

Teremtsen a lehetőségek szerint minél több beszédhelyzetet.

Életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve alapozza meg a beszédkésztséget.

A fejlődés jellemzői

Életkoruknak megfelelő szókinccsel rendelkeznek.

Megszerzett ismereteiket nemzetiségi nyelven is közvetítik.

A nemzetiség kultúrájából ismernek dalokat, mondókákat, verseket, meséket, játékokat.

Tisztán artikulálnak.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Mint közvetítő elem, az anyanyelv mellett átfogja az óvodai nevelés minden területét.

II/3. 1. c. Deutsche Nationalität-Erziehung

Die Erziehung im deutschen Nationalitäten Kindergarten bildet einen Teil des gesamten Erziehungs- und Bildungssystems in den Kindergärten Ungarns, im Einklang mit dem Grundprogramm und dessen allgemeinen Grundaufgaben und erfüllt noch dazu seine spezifischen, an die deutsche Minderheit geknüpften Aufgaben. Die Grundprinzipien der nationalen, sowie auch der ethnischen und nationalitäten – Erziehung ist dementsprechend die gleiche, auf Grund der allgemeinen Normen, die durch die besonderen Aufgaben auf dem Gebiet der Pädagogik erforderlich sind. In Betracht auf diese spezifischen Aufgaben haben wir in unserem Kindergarten unsere sprachlichen und erzieherischen Aufgaben zusammengestellt. Die an dieser erzieherischen Arbeit beteiligten Kindergärtnerinnen müssen über deutsche Sprachkenntnisse verfügen.

Unsere Prinzipien: Die kindliche Persönlichkeit wird in altersgemischten Gruppen, in liebevollem Milieu, in dem sich das Kind in Geborgenheit fühlt, durch ausreichende Spieltätigkeit entwickelt. Im frei – und gelenkten Spiel lernen die Kinder spontan. Für die Vorschulkinder organisieren wir ein Schulspiel, in dem sie das Verhalten eines Schulkindes üben können. Die Kindergärtnerin sichert dazu die Voraussetzung und die Möglichkeiten: Zeit, Raum, Mittel. In den altersgemischten Gruppen stehen die Sprachkenntnisse der Kindergärtnerin, und der grossen Kinder als Beispiel vor den kleinen Kindern, die sie nachahmen können.

Die Erziehungsziele des Nationalitäten-Kindergartens:

Die Überlieferung der deutschen Sprache und Kultur, die diesbezügliche Erziehung der Kinder, in Betracht auf die bestimmten Altersstufen und die persönlichen Eigenheiten der Kinder. Die Pflege der deutschen Traditionen, Sitten und Bräuche, im Einklang mit dem Alter der Kinder. Vorbereitung der Kinder für das deutsche Schulstudium, in Betracht auf sprachliche Situationen und Grundkenntnisse. Aufbau von doppelter Identität und doppelten Bewusstsein der Kinder mit Schwerpunkt auf den Sprachfaktor.

Die Aufgaben der sprachlichen Erziehung:

Ausbau einer sprachlichen Artikulationsbasis, die eine gute deutsche Aussprache ermöglicht. Erlernen der Sprache und Erhöhung der Beliebtheit im deutschen Sprachgebrauch. Ausarbeitung der Imitationsfähigkeiten, damit die Kinder Modell gemäss ihre Sprachkenntnisse anwenden können, ohne jeweilige Hemmungen.

Die Befriedigung der Neugierde. Sicherung der Grundansprüche der Kinder, in Betracht auf die Sensibilität und Altersgruppe der Kinder.

Täglich muss ein jedes einzelne Kind in Acht genommen werden, damit sich das Kind in Sicherheit fühlt. Die Aufgabe der Kindergärtnerin ist es, mit den Kindern eine enge Beziehung und ein inniges Verhältnis aufzubauen, und positive Verhältnisse zu erlangen, bei den Kindern das Gefühl der Sicherheit und der Geborgenheit zu erreichen. Die sprachliche Erziehung ist erst dann als erfolgreich zu betrachten, wenn jedes Kind mit Freude und ungezwungen an den Sprachspielen teilnimmt und gerne auf, in Deutsch gestellte Fragen ebenso antwortet – also wenn das Rollenspielen auf Deutsch Freude macht.

Eine der wichtigsten Aufgaben der sprachlichen Erziehung bedeutet die Pflege der spezifischen Sitten, Bräuche, Traditionen. Die Volksspiele verstärken das Bewusstsein und die Identität der Kinder und bilden im Laufe der Zeit eine positive Einstellung der Kinder zur Sprache.

Im zweisprachigen Kindergarten mit altersgemischten Kindergruppen ist eine besondere sprachliche Atmosphäre erforderlich, durch welche die Kinder ganz unbewusst, spielend, zu gründlichen Sprachkenntnissen gelangen, welche in jeder Situation gebraucht werden können.

Der Rahmen der Erziehung

Um gute sprachliche Situationen zu gestalten, können deutsche Gedichte, Lieder, Kreisspiele gebraucht werden, aber ausser Märchenbüchern und Spielen müssen solche Umstände zustande gebracht werden, welche die Kinder dazu anspornen, ihre Deutschkenntnisse zu aktivieren.

Im Laufe des Tages muss die Kindergärtnerin jede Situation ausnützen und die Kinder anspornen, ihre Deutschkenntnisse zu aktivieren und sich bemühen, sich Deutsch auszudrücken. Dazu müssen bestimmte Situationen vorbereitet werden. Diese Situationen verhelfen die Kinder zum natürlichen, ungezwungenen Sprachgebrauch und dazu, dass die Kinder sich an die Sprache gewöhnen und diese lieb gewinnen.

Wöchentlich 1-2-mal wird auch der tägliche Sport in Deutsch gehalten.

Der vier Jahreszeiten gemäss lernen die Kinder je 1-2 Sprichwörter oder Redewendungen, Gedichte, 1-2 Märchen, 3-4 Regelspiele, einige Kreisspiele.

Entwicklung bis zum Abschluss des Kindergartens

Die Kinder verstehen die deutschen Anweisungen, Erklärungen, Fragen die Kindergärtnerinnen und antworten nach gelernten Formeln und Satzmodellen. Die mit dem Sport zusammenhängenden Ausdrücke sind den Kindern bekannt, sie verstehen diese, und wenden sie dem entsprechend an. Die erlernten Sprüche, Gedichte, Lieder, Kreisspiele können von den Kindern selbständig, spontan vorgetragen werden. Spielregel und Regelspiele werden unter

der Leitung der Kindergärtnerin gut vorgetragen oder gespielt. Die Kinder kennen und erlernen Sitten, Bräuche, kennen die Feiertage und nehmen gerne daran Teil.
Am Kindergarten – Abschluss sind die Kinder gründlich für den Schulbeginn für Deutschen Nationalität vorbereitet.

❖ **Motorische Fähigkeiten**

Bewegung, Turnen

Aufgaben:

- Wir bauen auf die Bewegungserfahrung, auf das Spielverhalten des Kindes.
- Wir schaffen:
  - die Voraussetzung dafür, Erfahrungen zu erwerben,
  - die Voraussetzung zum Spielen,
  - Wir lenken die Aufmerksamkeit der Eltern auf die Bewegungsmöglichkeiten des Kindes ausserhalb des Kindergartens

Singen-Musik, Volkstanz, Traditionspflege

Aufgaben:

- Die grundlegenden Bedingungen der musikalischen Erziehung schaffen.
  - Die Förderung der Konzentration und Ausdauer.
1. Mit Singspielen die Herausbildung der Freude am gemeinsamen Spiel
    - Den Anspruch auf die musikalische Selbstbildung fördern.
  2. Die Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten:
    - die hohen und tiefen Töne erkennen,
    - den Unterschied zwischen laut und leise erkennen und auch verwenden können,
    - die Melodie am Summen und am Instrumentalspiel erkennen,
    - die Gleichmäßigkeit und den Rhythmus der Lieder unterscheiden und verknüpfen,
    - Melodieverstecken
  3. Die Erziehung zum Musikhören
    - die Nationalitäteneigenarten kennenlernen
      - (spezifische Bewegungen, Instrumente USW.)
    - der Gebrauch der Grundlegenden musikalischen Begriffe in der deutschen Sprache,
    - die Entwicklung des musikalischen Hörens und des Rhythmusgefühls der Kinder

Volkstanz:

Die Kindertänze, Nationalitätenkinderspiele haben eine sehr wichtige Rolle in unserem Kindergartenprogramm. Der Tanz ist ein Mittel der Bewegungsentwicklung. Durch ihren Einfluss wird die Bewegung zielbewusster und genauer. Das Bewegungstempo wird schneller die schweren Tanzbewegungen ermöglichen eine perfektere, koordiniertere Bewegung. Die Kinder werden geschickter, biegsamer, ihre Körperhaltung wird auch schöner und ihre ganze Bewegung wird ästhetischer. Wichtig ist auch der Zusammengehörigkeit beim Tanzen, denn die Kinder müssen sich ja einander anpassen.

Zeichnen, Formen, Handarbeit

Aufgaben:

- Den nötigen Zeitraum für die Arbeit sichern.
- Das Bekanntmachen der Kinder mit den Eigenschaften der neuen Materialien und Mitteln, das Kennenlernen und Anwenden von Verfahrensweisen.
- Die Kinder altersgemäß fördern. Ästhetische Umbeugung sichern, dadurch den Sinn für die Ästhetik fördern.

❖ Entwicklung von den Kommunikations-Fähigkeiten

Märchen, Gedichte, Sprachförderung

Aufgaben:

- Gedichte - Märchen sind im ganzen Verlauf der Erziehung als wesentliches Gebiet der Mutterspracherziehung zu betrachten, die Sprache wird während die Sozialization zum wichtigsten Mittel des Denkens
- Wir wählen Gedichte, Märchen in beiden Sprachen sorgfältig auch aus dem Schatz der Volkskultur aus. Mit der Vermittlung kurzer Volksmärchen fördern wir die Identität der Kinder. - Unser Beispiele bezüglich der Anwendung der Sprache ist auch auf diesem Gebiet Vorbild für das Kind.

❖ Kognitive Fähigkeiten

Aktives Kennenlernen der Umwelt

Aufgaben:

- Das aktive Kennenlernen der Welt erweckt und hält die Neugier, das Interesse der Kinder durch das Bearbeiten der Erfahrungen und Kenntnisse aufrecht, und befriedigt ihren Erkenntnisdrang. Es ermöglicht, daß die Kinder die Gegenstände und Erscheinungen ihrer Umwelt selbst entdecken können.
- Ermöglichen, daß sie mit allen Sinnesorganen Erfahrungen sammeln können.
- Erfahrungen anbieten durch gelegentliche und kontinuierliche Beobachtungen, durch Sammeln und durch Nachahmungsspiele.
- Die Fähigkeiten der Kinder auf den folgenden Gebieten fördern:
  - Das Erfahren - die Sinneswahrnehmung, die Beobachtung, die Beobachtungsfähigkeit
  - Das Gedächtnis - bildliche Erinnerung, Erinnerung an Methoden, Verfahrensweisen und das Wachrufen von Erlebnissen
  - Das Verstehen - Identifizierung, Unterscheiden, Zusammenhänge entdecken, Verstehen von Behauptungen, Fragen und Anweisungen
- Umweltschutz: Das Ausbauen des positiven Verhältnisses des Kindes zu der Umwelt. Das Kind, das die Umwelt liebt, das schützt es auch, kümmert sich auch darum.
- Zum Beispiel: - es wirft den Müll in die Mülleimer
- schützt, beobachtet die Blumen, Pflanzen und Tiere.
- Den K. die jahreszeitliche Merkmale zeigen, sie beobachten lassen.
- Die in den einzelnen Jahreszeiten erworbenen Kenntnisse wiederholen und die K. zum Sprechen ermuntern.
- Spaziergänge und Wanderungen unternehmen.

Jahreszeiten

HERBST-alles verändert sich- Herbstfrüchte- das Wetter- Kleidungen- Wintervorbereitungen von Menschen und Tieren- Erntedankfest- St. Martin

WINTER-Veränderungen- Winterkleidung- Winterfreunde- Schnee, Eis, Nebel- Tiere im Not- Winterfeste : Nikolaus, Weihnachten, Fasching

FRÜHLING- die Wirkung der Sonne- blühende Blumen und Bäume- Bienen, Schmetterlinge- Frühlingfeste: Oster, Muttertag, Tanztreffen, Jahresabschluss

Familie

- Die Familie, Familienmitglieder, die Einrichtung der Wohnung
- Wer ist...?,- Wie ist...?,- Was macht...?
- Fotos sammeln die uns zeigen wie es früher war,- Heimatmuseum,

Körper

- Das K. gewinnt mehr und mehr Vertrauen zu sich selbst
- Durch Zeigen und benennen werden die einzelnen Körperteile bekannt gemacht.
- Benennen-Wiedererkennen- Anwenden
- TEILTHEMEN: -Mein Körper und meine Sinnesorgane- So sehe ich aus.- Was zeigt der Spiegel?- Hampelmann stellt sich vor.- Das bin ich.-Selbstportrait

Tiere

- Die K. erkennen und benennen die Tiere. Sie beobachten sie in ihrer näheren Umgebung.
- Die K. sammeln Tierbilder. Sie beobachten wie Menschen die Tiere pflegen.
- Die K. erfahren, dass man die Tiere an eigenen auffälligen Merkmalen erkennen kann, dass die Tiere Nahrung brauchen, dass man sich den Tieren gegenüber richtig verhalten muss.
- TEILTHEMEN: -Tiere im Haus und Hof;- Die Stallbewohner;- Tiere im Freien, im Wald (der Igel, die Schnecke, die Schwalbe, der Storch);- Tiere im Zoo und im Wasser

Mathematische Erfahrungen

Aufgaben:

- Möglichkeiten schaffen, damit sich die Fähigkeiten der Kinder während der verschiedenen Tätigkeiten entwickeln. Zum Beispiel: Das Konstruieren - das Herstellen und Suchen von Formen und Mengen

Die Urteilskraft - beurteilen, ob eine Eigenschaft wahr ist oder nicht.

Man muss auch regelmäßig außer der spontanen Situationen mathematisches Lernen organisieren, wo die Möglichkeit auf das effektive und bewusste Fähigkeitsentwicklung besteht.

II/ 3. 2. Irodalmi nevelés

A fejlesztés tartalma

Óvodánkban a három korosztály együttlété meghatározza az irodalmi anyag megválasztását. Az óvónő úgy választja ki, tervezi meg a mesék-versek sorát, hogy abban kisebbek, nagyobbak egyaránt örömet leljenek. A népi mondóka anyag (altató hintáztató, lovagoltató, ujjkiszámoló, népi mondókák), a formula mese továbbá az állatmesék alkalmasak arra, hogy a gyermekek önmagukról és környezetükről szerzett ismeretei gyarapodjanak. A ritmizált, egyszerű dallammal kísért meséknek legyenek kiegészítői a rövid egyszerű, érthető szép magyar nyelven elmondott apró történetek.

Az óvónő válasszon legalább 8-10 ilyen mondókát és ugyanennyi rövid egyszerű mesét.

A nagyobbak már igénylik a hosszabb lélegzetvételű, bonyolultabb szerkezetű irodalmi alkotásokat. Kerüljön sor 2-3 epizód összekapcsolásával szerkesztett prózai állatmesékre, halmozó és láncmesékre, tündérmesékre. Mondjon az óvónő írók megformálta történeteket gyerekekről, állatokról.

Legyenek a társakkal való közös játékhoz magyar népi kiszámoló, hintázó, labdázó, párvalasztó, felelgető, csapatokban is hangoztatható tréfás mondókák.

A versek témaköre kiszélesedhet, de a gyerekkor élményvilágára épüljön. Kapjanak helyet a vidám, groteszk, humoros versek is a magyar gyermekköltészet világából.

Az óvónő válasszon az idősebb korosztály számára is 8-10 szép magyar verset, és ugyanennyi mesét, népmesét, a magyarság történelmét feldolgozó mondát is. A mesélés, verselés kiegészítő tevékenységének tekintjük a mesejátszást, bábozást. A gyermekek kedvenc meséiket eljátsszák, az óvónő által használt bábokkal feleleveníthetik a történeteket.

A mesélés, verselés helye állandó (a nagyszőnyegen zajlik), ez megkönnyíti a mesemondás, versmondás megszervezését, hangulatának megteremtését. A mesehallgatáshoz gyertyát gyújtunk.

Az óvodapedagógus feladatai

Irodalmi nevelésről akkor beszélhetünk, ha a gyerek szereti a verset, a mesét, ha örömet okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt.

A kisgyerekeknek szóló versmondásban a ritmus a hangzás legyen az elsődleges. Az óvónő nem magyarázza a verset, de válaszoljon a gyermek spontán kérdéseire. Naponta többször mondókázzon, verseljen. Törekedjék arra az óvónő, hogy a jól kiválasztott kedvelt alkotásokat újra és újra hallgathassák. Az óvónő a mese és versmondást a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények tudatos kivására építheti. A mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremtsen meg (gyertyagyújtás). Éreztesse, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye. A csoport teljes részvétele mesehallgatáskor, elalvás előtti mesénél, filmvetítéskor szükséges, mozgással kísérhető versek mondásakor nem árthat a természetes játékzaj. Az óvónő ösztönözze a nagyobb (iskolába menő) gyerekeket arra, hogy maguk is mondjanak mesét. (pl.: elalvás előtt a többieknek)

Az óvónő jegyezze fel azokat a mondókákat, verseket, amelyeket meg fog tanítani, s válassza ki azokat a meséket, amelyeket el fog mondani.

Tegye ezt a német nemzetiségi nyelvi terület kínálatából is. Gondolja el a kíváncsisággeltő szertartás mozzanatait, hogyan ébreszt kedvet a verselésre, mesehallgatásra.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a gyermekek játékuk közben is mondogatják az odaillő szövegeket, rigmusokat. Kérik az ismert versek ismétlését.

10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, szívesen hallgatnak verset. Ismernek több német verset, mondókát, a nagyobbak rövidebb meséket is. Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a feltételek megteremtésében. Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét, és viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.

Ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásuk. A mesés-könyv képeit önállóan, hosszasan nézegetik. Vigyáznak a könyvekre.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A mese-vers az irodalmi nevelés legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, nemzetiségi nyelvi neveléssel fonódik össze, hiszen a befogadott alkotások hatására formálódik beszéde, bővül szókincse.

Szoros kapcsolatban áll a zenei neveléssel is, hiszen a versek ritmusvilága fejleszti ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket.

A mozgással kísérhető versek a testi nevelésben is segítséget nyújtanak. Fejlődik, alakul a gyermek mozgáskultúrája.

II/ 3. 3. Zenei nevelés

A fejlesztés tartalma

A három korosztálynak megfelelően:

A dalanyagban a kisebbek és nagyobbak számára egyaránt szerepeljenek dalok. A 3-4 éves korosztálynak 4-5 rövidebb mondóka, 9-10 (4-6 motívumú) játékdal, 2-3 kortárs művészeti alkotás.

A játékok között több kétszemélyes jellegű, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért szerepjáték legyen.

A nagyobb korosztály számára válogasson az óvónő 4-5 hosszabb mondókát, 10-12 népi gyermekjátékdalt, és néhány műdalt (ünnepi és alkalmi dalok), német gyermekjátékdalokat. Szeretnénk megismertetni gyermekeinkkel népi kultúránk alapjait.

A népszokások, néptánc - mozgás tanítása nagy segítséget nyújt ebben. A zenei foglalkozások anyagába beépítjük az egyszerű, játékos jellegű egyöntetűen végezhető mozgásokat úgy, mint a nehezebb játékformákat, táncos jellegű mozdulatokat.

A zenehallgatási anyagban szerepeljenek különböző jellegű magyar és nemzetiségi népdalok, műzenei darabok, énekes vagy hangszeres előadásban. Fontosnak tartjuk a zenehallgatásra nevelést.

Zenei készségképzés:

A/ az éneklési készség alakulása az óvodában a gyermek utánzási vágyán alapszik. Kis hangterjedelmű dalok éneklésével, a megfelelő hangmagasságon való dalkezdéssel fokozatosan érjük el a tiszta éneklés kialakulását.

B/ ritmusérzék fejlesztése kisebbeknél magába foglalja az egyenletes lüktetés iránti érzék fejlesztését, amely mondókázás, éneklés közben játékos mozdulatokkal történik. Nagyobbaknál megjelenik a:

dalok, mondókák ritmusának kiemelése (ritmus visszhangjáték, ritmusról dalfelismerés),
kettes lüktetés érzékeltetése (hangsúlyos, hangsúlytalan részek váltakozása),
tempóérzékelés (gyors- lassú).

C/ a tiszta éneklés alapja a fejlett hallás.

A hallásfejlesztés kisebbeknél magában foglalja a:

magasabb- mélyebb hangok közötti különbségek felismerését,
halk- hangos éneklés közti különbségek megfigyelését, felismerését, alkalmazását,
apró dallammotívumok visszaéneklését.

Nagyoknál mindez kibővül a:

dallamvonal rajzolásával (magas- mély)
halk-hangos más fogalom párokkal való összekötésével.

Megjelenik a belső hallás fejlesztése.

Erre szolgáló játékok:

Dallamfelismerés (hangszerről, énekhangról)
Dallambújtatás (rádiójáték)

Dallammotívumok éneklése (dallam visszhangjáték)

Kérdés-felelt játék

Dallammotívumok kitalálása (pl.: ismert mondókára dallam éneklése)

A zörejek, hangok felismerése is a hallásfejlesztést szolgálja. Ide tartoznak a különböző környezetünkben található zörejek, dallam és ritmusjátékos hangszerek hangjai. A gyerekek néhány ritmusjátékos hangszert maguk is használnak (dob, cintányér, trianqulum).

Fontos az óvónő hangszeres játéka. Hangszerei: furulya, xilofon

Óvodánkban a zenei nevelés beágyazódik a mindennapokba. Az ismert mondókák, német és magyar gyermek játékdalok játékidőben és a többi tevékenység során is előkerülnek, hangulattól függően.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvónő feladata a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése a tudatos tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése, a zenei önművelődésre való állandó igény fenntartása, zenei képességek, zenei kreativitás alakítása.

Az óvónő a gyermek zenei nevelését tudatosan, egy éves távlatban tervezze meg. A foglalkozásra tervszerűen, meghatározott zenei feladattal készüljön fel. A dalanyagot hangolja össze a zenei feladattal. Kövesse a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében.

Az óvónő legalább egy hangszeren jól játsszon. A hangszert használja zenehallgatáskor, járáshoz, zenei fogalmak bemutatásához. Énekelgessen az óvónő napközben többször is, hogy ezzel is kedvet ébresszen a gyerekekben az utánzásra, énekelgetésre.

A zenehallgatásra szánt szemelvényeknél egyetlen szempont a zene művészi értéke legyen.

Használja az ének-zenei nevelés során a német nyelv kifejezéseit. Törekedjen az idegen nyelvű dalok pontos előadására.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a gyermekek tudják a mondókákat, dalokat tisztán szép szövegkiejtéssel mondani, énekelni. A dalokat elkezdni is önállóan tudják. Egyszerűbb dallammotívumokat tisztán akár egyedül is visszaénekelnek. Ismert dalokat szöveg nélkül is tudnak dúdolva, zümmögve énekelni.

Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak mélyen és magasan énekelni. A dallammotívumok fölfelé vagy lefelé haladó irányát kézmozgással lassan követik. Ismerik a halk-hangos közötti különbséget. Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.

Tudnak dalokat hallható jelre hangosan és magukban énekelni.

Figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.

Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.

Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.

Összehasonlítják, és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.

Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják, képesek egyensúlyt kívánó mozgásokra. Térformákat alakítanak az óvónő segítsége nélkül is.

Ütőhangszereket bátran az éneklés kíséretéül is használnak.

Az óvónő énekelt kérdésére énekelve válaszolnak. Páronként is próbálkoznak kérdés-felelet játékkal. A bemutatott élőzenét figyelmesen hallgatják.

Szívesen éneklük a német gyermek játékdalokat. Ismernek több mondókát németül is.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A zenei nevelés az anyanyelvi neveléssel, nemzetiségi nyelvi neveléssel, mesével, verssel alapvető és átfogó kapcsolatot mutat, mert közös bennük a ritmus. A versek szövege, ritmusa kapcsolható a zenei készség fejlesztéséhez is. Dalainkat, népszokásainkat az évszakokhoz kapcsoljuk, így kapcsolódik a zenei nevelés a környezet megismerésére neveléshez. A zenei élmény serkenti a gyermek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, így kapcsolódik a vizuális neveléshez. A játékos táncmozgások segítik a testi nevelés céljainak elérését. A közös éneklés, játék hozzájárul a gyermek biztonságérzetének növekedéséhez, gátlásaik oldásához, így kedvezően alakul közösségi magatartásuk.

II/ 3. 4. Vizuális nevelés

A fejlesztés tartalma

Ajánlott tevékenységek a korosztályok együttlétét tekintetbe véve.

Kisebbség: az ábrázolás anyagaival való ismerkedés, firkálás, gyurkálgatás, színezés, festés a gyerekek közvetlen élményeihez kapcsolódó témákban.

Nagyobbak: Saját élményeiknek, hozzájuk közel álló témáknak, mesék, versek, dalok, történetek, elképzelt szereplőinek, jeleneteinek képi plasztikai kifejezése.

Közös játékaikhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, ajándékozáshoz, díszítéshez tárgyak, kellékek, játékok készítése.

A szűkebb és tágabb környezet rendezése, alakítása, díszítése.

Találkozás műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel.

Tevékenység körök az ábrázolásban:

A/ képalakítás

B/ plasztikai munkák

C/ építés

A/ Kisebbség: firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyerekek kedve és érdeklődése szerint, képzeletük nyomán. Beszélgetés a rajzokról egymással és az óvónővel. Részformák elemeinek, egymáshoz rendezésének próbálgatása (pl.: fej és törzs, nap és sugarai stb.)

Ritmusképzés többféle módon (vonalak rendszerek, körfirka). Az ábrázolás próbálgatása változatos anyagú papírokon.

Képek készítése festéssel, rajzolással, ragasztással, agyaglapba karcolással, nyomattal.

Rajzolás nagyobb felületre (földre tett csomagolópapírra, aszfaltra krétával, homokba pálcával)

Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok. Tájékozódás a kép síkján (szélén, közepén).

Téri viszonyok jelzése (fent- lent).

Nagyobbak: rajzolás nagy méretben.

Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése.

A környezetben található érdekes tárgyak, formák, jelenségek emlékezet alapján való egyéni megjelenítése.

Rajzolt formák gazdagítása, díszítése.

Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása.

Bábok, álarcok, díszletek festése.

Képeskönyv, leporelló készítése kivágott képekből.

Színek alkotása festékoldással.

A formák, jelenségek jellemzőinek megfigyelése (színük, alakjuk, részformáik).

B/ Kisebбекнél kezdeti fokon, tetszés szerint különféle formák, tárgyak gyurkálása. Képlékeny könnyen megmunkálható anyagok használata (homok, hó, agyag, papírok, termékek).

Az anyagok formálásának próbálgatása (gyurkálás, mintázás, bemélyítés, gömbölyítés, sodrás, simítás, karcolás, tépés, ragasztás)

Nagyobbaknál: ember alakok, állatok, tárgyak mintázása.

A mintázott figurák kompozícióba rendezése.

Kétalakos szoborformálás.

Játékok, modellek, bábok, ajándékok, díszek, készítése.

Változatos anyagok alkalmas eszközökkel való alakítása, formálása. A barkácsolás eszközeinek, az ábrázolás technikájának együttes használata a tárgykészítés céljának megfelelően. (papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, varrás, applikálás, kötözés,).

Formára, anyagismeretre vonatkozó tapasztalatok: a formák tagoltsága, részformák.

C/ Kisebбек: különböző formák rakosgatása játékközben.

Kisebb, nagyobb térbeli alakzatok építése (torony, ház, kerítés)

Az évszaknak megfelelően nedves homok, hó használata.

Téralkotó tevékenység könnyen mozgatható bútorokkal.

Térbeli tapasztalatok: soralkotás, ritmusképzés.

Nagyobbak: nagyobb méretű elemekből búvóhelyek, sátrak, házak építése.

Több napon át tartó közös munkával építmények készítése (óvoda, város, falú)

Szabadban építés kavicsokkal, kövekkel (pl.: virágoskert szegély).

Az óvónő vezetésével különféle makettek építése, berendezése (színpad, meseszínhely).

Térbeli tapasztalatok, megfigyelések: térrészek összefüggése, összekapcsolása.

Egymásra rakott formák egyensúlyi viszonyai.

Műalkotásokkal való ismerkedés: az óvónő által kiválasztott alkotásokról való beszélgetés.

Alkalmankénti festészeti kiállítás megtekintése.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvónő feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyermek képi, plasztikai kifejező nyelvén, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez. Vegye tekintetbe a gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket. Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás eszközeivel való tevékenység, az önkifejezés, a környezet esztétikai alakításának, az esztétikai élmények befogadásának vágyát. Teremtse meg az ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit, a motiválást. Segítse a kreatív, kezdeményező magatartás érvényre jutását, teremtsen meg ennek környezeti és eszközbeli feltételeit. Gyűjtse és elemezze a gyermekmunkákat (rajztaak). Teremtsen alkalmat arra, hogy a gyerekek egymás munkáját is nézegethessék, ábrázolás közben adhassanak egymásnak, kisebbeknek tanácsot, legyenek egymás segítségére. Gondoskodjék minden gyermek munkájának bemutatásáról a szülők által is jól látható helyen. Gondoskodjék arról, hogy a gyermekek játékidőben is ábrázolhassanak. Tervezzen témát és tevékenységet, hetenként mást és mást (ún. heti tevékenység). Tapintatos módon az első naptól kezdje meg az ábrázolással kapcsolatos szokások kialakítását, ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás, és kézimunka technikai alapelemeivel, eljárásaival. Színek, formák neveit tanítsa német nyelven is. Használjon német utasításokat ábrázolási tevékenység közben.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban, az építmények egyensúlyának megteremtésében.

Formaábrázolásukban képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket. Emberrábrázolásukban megjelennek a részformák, mozgások jelzésével is próbálkoznak.

Munkák értékelése során szóbeli véleményt nyilvánítanak.

Tudnak formákat mintázni elképzelés és megfigyelés alapján.

Önállóan és csoportosan készítenek egyszerű kellékeket, modelleket, maketteket.

Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (hajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás stb.)

Önállóan díszítenek tárgyakat.

Szívesen vesznek részt környezetük szépítésében, maguk is észreveszik a tennivalókat (gyűrött asztalterítő stb.) Ismerik a színeket, formákat, az ábrázolással kapcsolatos kifejezéseket nemzetiségi nyelven is.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal (konstruálás, környezet-alakítás).

Kapcsolatban áll a környezet megismerésére neveléssel, hiszen a színek, formák megfigyelése évszakok változásainak ábrázolása mind ezt a nevelést is szolgálja.

A téri viszonylatok síktani fogalmak megismerése az építésben, a matematikai neveléssel köti össze a vizuális nevelést.

Az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszédösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével a gyermek nyelvi kifejezőképessége sokoldalúan fejleszthető.

Így kötődik az anyanyelvi neveléshez, nemzetiségi nyelvi neveléshez.

II/ 3. 5. Környezet megismerésére nevelés

Környezeti jellegű tapasztalás

A fejlesztés tartalma

Kisebbség esetében a gyermekek beszélgessenek első óvodai élményükről, ismerkedjenek az *óvodai környezetükkel* (jeleikkel, játszóhelyekkel, óvodai felnőttekkel). Ebben a nagyobbak is segítséget nyújtanak.

Játszanak szimulációs játékokat a *családról* (apa, anya, összetartozás).

Ismerkedjenek a *testükkel* (végtagok megnevezése, érzékszervek funkciói). Ismerkedjenek az orvos gyógyító munkájával.

Gyakorolják a gyalogos *közlekedést*, figyeljék meg az utcai járműveket.

Figyeljék meg az *évszakokat* (levelek hullása, eső, őszi színei, hó, téli játékok, madarak etetése, tavasz színei, nyíló virágok, első zöld levelek). Szerezzenek tapasztalatokat az időjárás és öltözködés összefüggéseiről.

Ismerjék meg a *gyümölcsök, virágok, zöldségfélék* fontosabb tulajdonságait.

Figyeljék meg a környezetükben élő *állatok* (kutya, macska, baromfi, madarak) külső jellegzetességeit.

Keressék és nevezzék meg környezetük tárgyainak *színeit* (piros, kék, fehér, fekete, sárga, zöld, barna).

A nagyobbak szimulációs játékaikban szerephelyzeteket teremtve játszanak a *családról* (idősebb, fiatalabb, családban élők munkája, munkahelyei, rokoni kapcsolatok).

Óvodánkban lehetőség szerint minden évben ellátogatunk a környező munkahelyekre, ahol a gyermekek többségének szülei dolgoznak (gyümölcsfeldolgozó, állattenyésztés stb.).

Figyeljék meg az óvónő, dajka, és más *felnőttek munkáját*. Jelenítsenek meg általuk ismert foglalkozásokat (postás, rendőr, orvos, eladó, szerelő, fodrász, asztalos stb.)

A *testünk* témakörön belül jussanak el az általánosításhoz, hogy minden embernek van teste: feje, nyaka, törzse, lába. Figyeljék meg, melyik testrészét mikor mire használja az ember. Hasonlítsák össze az állatok és ember testét. Ismerjék meg az érzékszervek funkcióit, védelmét, ápolását. Beszélgessenek az állatok érzékszerveikről.

Tájékozódás a településen. Ismerjék az összes intézményt (Polgármesteri Hivatal, Posta, Orvosi rendelő, Élelmiszer boltok). Látogassanak el az iskolába az első osztályosokhoz.

Gyakorolják a helyes gyalogos *közlekedést* séták alkalmával. Szerezzenek tapasztalatokat a szárazföldi, vízi, légi, közlekedési eszközökről, azok tulajdonságairól, feladatairól. Beszélgessenek a megkülönböztetett járművekről (Mentő, Tűzoltó, Rendőrautó), a közlekedés irányításáról (közlekedési rendőr). Mivel kistelepülésen élünk ezért ezeket a dolgokat diafilmen, képen, kártyán láthatják a gyerekek. Nagyvárosi kirándulásainkon igyekszünk alkalmat találni vasútállomás, hajóállomás, autóbusz állomás megtekintésére.

Figyeljék meg a *napszakokat* (reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka, hajnal), a napszakokban ismétlődő tevékenységeket.

Figyeljék meg az *évszakokat*, az időjárás változásait. Minden évszakban rendezünk kirándulást a közeli erdőkbe, így a gyerekek sokkal inkább megtapasztalhatják a környezet és az évszakok váltakozását (pl. ősszel csipkebogyógyűjtés, őszi végén kökényezés, tavasszal ibolyázás). Legyenek tisztában az évszakokhoz kapcsolódó ünnepekkel, hagyományokkal.

Ismerkedjenek néhány általuk kevésbé ismert *állattal*, és csoportosítsák az összes ismert állatot, aszerint, hogy hol élnek, ki gondolzza őket, mi a hasznuk (erdei, mezei, vízi állatok, madarak, bogarak, háziállatok, vadon élő állatok, messzi erdők állatai). Hasonlítsák össze az állatok környezetét, életmódját. Falun élő gyermekeink szinte minden háziállatot ismernek. Igyekszünk olyan élményekhez juttatni őket, amik számukra is újak (közeli lovarda megtekintése)

Ismerjék fel környezetükben a tárgyak *színeit*, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.

Környezetvédelem – környezettudatos magatartás

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, megóvásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony, mely magába foglalja a tiszteletet mind a természeti, mind a társadalmi környezet iránt.

A környezetalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik.

Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Tudják és tartásukban tiszteletben, hogy minden élőlénynek joga van az élethez. A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, ezért nagyon fontos az óvoda minden dolgozója és a szülők mintaadó környezetvédő magatartása. A környezetvédelem kiterjed az idősek tiszteletére, a kisebbek, gyengébbek védelmére, a felnőttek munkájának megbecsülésére. Ez a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvónő a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával keltse fel, illetve tartsa ébren a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyukat. Segítse elő, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit, önállóan alkothassanak véleményt, maguk hozzanak döntéseket. Adjon lehetőséget a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére. Az óvónő biztosítson alkalmi, és fo-

lyamatos megfigyelést. Használja a szimulációs játékokat, amelyben a játékhelyzeteket a nevelő teremti meg. Így egymás játékból más-más megoldást tanulhatnak meg.

A környezet megismerésére nevelés tartalmát tervezze, szervezze meg.

A különböző témakörökhöz tartozó kifejezéseket, történeteket tanítsa német nyelven is (színek, állatok, évszakok, család, közlekedés stb.). Igyekezzen a nyelvhez való pozitív viszony kialakítására.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a gyerekek ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.

Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.

Tudják, hogy az egyes közlekedési eszközök szárazföldön, vízben, levegőben közlekednek.

Ismerik a környezetükben lévő intézmények rendeltetését.

Ismerik a színeket, azok sötétebb, világosabb árnyalatát. Emlékezetből felidéznek színeket.

Ismerik a testrészeit, ezeket a test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.

Felismerik a napszakokat.

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok jellegzetességeit, a hozzájuk tartozó ünnepeket, hagyományokat.

Ismerik a „növény” szót. Tudják, hogy mik tartoznak a fogalomkörbe. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit. Ismerik a kerti munkákat. Az általuk ismert állatokat csoportosítják, aszerint, hogy hol élnek, mik a külső jegyeik, hasznosságuk.

A minket körülvevő környezetben előforduló élő léttel világ neveit, kifejezéseit nemzeti-ségi nyelven is sajátítsák el gyermekeink.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a közösségi neveléssel, hiszen a külső világ megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását.

Kapcsolódik az anyanyelvi neveléshez, nemzetiségi nyelvi neveléssel, mert a beszélgetések, szimulációs játékok közben fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező képességük.

A matematikai nevelést a környezet mennyiségi és formai viszonyainak megismertetésével szolgálja.

A gyermekek környezetükről szerzett ismereteiket játékaikban felhasználják, munka tevékenységeikben alkalmazzák.

Matematikai jellegű tapasztalás

A fejlesztés tartalma

A kisebbeknél az óvónő még nem tervez absztrakciós eszközöket igénybevevő foglalkozást. A 3-4 évesek elsősorban játék közben és a gondozási tevékenységek során szereznek megalapozó ismereteket a külvilág mennyiségi, formai viszonyairól.

A nagyobbak és az iskolába menők részére az óvónő szervez mikrocsoportos foglalkozásokat is, amelyeken matematikai játékok alkalmazásával a külvilágról szerzett tapasztalatok feldolgozása, tevékenységben való alkalmazása történik.

A gyerekek tevékenységei matematikai játékok:

A/ Halmazokkal végezhető műveletek

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválogatása ismert és megnevezett tulajdonság szerint (szín, alak, forma)

Tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése megnevezett és felismert szabályok szerint.

Sorozatok készítése mennyiségi tulajdonságok szerint. Összehasonlítások szavakban.

Irányított összehasonlítások, magasságra, hosszúságra, szélességre, vastagságra, bőségre, tömegre, űrtartalomra vonatkozóan. A gyermekek összehasonlításhoz használják a mellékneveket fokozott alakban (pl. legvastagabb, legszélesebb.)

B/ Számfogalom megalapozása

Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok (első elem kijelölés irány megválasztás)

Kisszámok összkép alapján: kisebb számok felismerése megszámlálás nélkül, ujjon mutató.

Tapasztalatok a darabszám változásairól: darabszámmal kapcsolatos történetek kirakása tárgyakkal, számlálás.

Halmazok összemérése, elemeik párosítása 10-15 ig. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának kialakítása.

Mennyiségek összemérése: tárgyak összemérése, magasság, hosszúság, szélesség, tömeg, űrtartalom stb. szerint. Összemérés eredményének szóbeli kifejezés (pl. ugyanannyi fér bele.).

Annak a darabnak a megmutatása amekkorával nagyobb az egyik a másikkal.

Mérések különböző egységekkel: pl. hosszúság kirakása pálcikával, űrtartalom mérése vízzel.

Tapasztalják, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki.

Ugyanannak a hosszúságnak a mérése kisebb és nagyobb egységgel.

C/ Tapasztalatok a geometria körében

Építés szabadon építmények lemásolása (házsor építése ugyanolyan házakból.).

Síkbeli alkotások szabadon mozaik lapokból (figurák lefedése mozaiklapokkal).

Építés egy feltétel megadásával.

Építőelemek és építmények összehasonlítása különféle geometriai tulajdonságok szerint (hány vonal határolja, kövérebb vagy soványabb forma tb.).

Tevékenységek tükörrel.

Mozgások tükör előtt, közeledés, távolodás, forgások megfigyelése.

Zsebtükörrel kívánt mozgás létrehozása.

Papírnírási egy-két tükörhajtással.

Tükrös és nem tükrös alakzatok megkülönböztetése.

Tükrösség érzékelése (két kéz mozgásával.)

Tájékozódás a síkban és térben ábrázolt világban: irányok megkülönböztetése: névutó értése és használata (alá, alatt, fölé, fölött, mellé, mellett, közé, között, jobbra, balra)

Az óvodapedagógus feladatai

A matematikai nevelés meghatározó szerepet kap a gyermek képességeinek fejlesztésében: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás. Az óvónő feladata tehát, a nevelés és képességfejlődés optimális feltételeinek biztosítása. Ennek alapja, hogy építsen a gyermek természetes kíváncsiságára, teremtsen kedvező helyzeteket az élmények gyűjtésére. Vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlettségét, érdeklődési körüket, az objektív feltételeket (eszközöket). Teremtsen az óvónő probléma szituációt a matematikai játékok során. Optimális szervezési forma az egyéni foglalkoztatás, de nagyobbaknál alkalmazzon az óvónő kiscsoportos cselekedtetést is. A gyermekek fogékonyságára építve ragadjon meg minden alkalmat a matematikai kifejezések (számok, névutók, relációk stb.) német nyelven való közvetítésére.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére képessé válnak arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék. Gondolataikat szabadon elmondják. Egymás állításainak igazságát megítélik, esetenként javítják saját tévedéseiket. Szívesen vállalkoznak a problémák megoldására.

Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, sorba rendezésre. Összehasonlításukat szóban is kifejezik, megállapítások igazságát megítélik. Értik és helyesen használják a mennyiségekkel kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.

Hosszúságot önállóan is össze tudnak mérni, részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében. Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig).

Elő tudnak állítani rendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.

Meg tudnak számlálni tárgyakat tízig. El tudnak mesélni tevékenységről darabszámmal is kapcsolatos történeteket.

Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező és eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.

Képesek geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tulajdonságokat megnevezni.

2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni.

Elérhető a jobbra, balra irányok és állások megkülönböztetése. Értik és követni tudják az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

A síkban megszabott irányt megértik.

Szívesen ismételgetik az irányokat, számokat, névutókat stb. német nyelven. Megértik a német nyelvű utasításokat is.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Szoros kapcsolatban áll a környezet megismerésére neveléssel, hiszen a környezet formai, mennyiségi viszonyainak megismerése segíti mindkét nevelést.

Matematikai játékok során fejlődik a gondolatok szóval történő kifejezésének képessége, tudnak és mernek véleményt mondani. Így az anyanyelvi nevelést, nemzetiségi nyelvi nevelést is szolgálja a matematikai nevelés.

A szocializációs neveléssel is kapcsolatban áll, mert a tevékenység végzése közben figyelnek egymásra, segítséget nyújtanak egymásnak.

II/ 3. 6. Testi nevelés

A fejlesztés tartalma

A/ Szabad mozgástevékenység

Játékidőben és a nap folyamán mozgásos játékokkal biztosítjuk a természetes mozgáskedv, mozgásigény kielégítését, így az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek az egyéni szükségleteket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk

B/ Mindennapos frissítő torna a komplex foglalkozás részeként

A gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be. Ez a mozgás felfrissíti, edzi őket. Hossza 10-15 perc. A gyermekek együtt, korosztálytól függetlenül részt vesznek benne. A frissítő torna mozgásos játékokból áll, a verses, mondókás, dalos, beszélgetéses rész zárásaként.

C/ A testnevelés foglalkozások az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenységek. Heti egy alkalommal torna öltözetet (tornacipő, tornanadrág, v. tornadressz) alkalmazva a tornateremben zajlanak a tevékenységek.

Kisebbségi testi fejlesztésének tartalma:

Játékok: szerep-, utánzó-, futójátékok;

Szabályjátékok: fogójátékok, egyéni és csoportos versenyek feladattal szereket alkalmazva (pl. szalaggal öltöző verseny)

Szervezési gyakorlatok: állás, ülés, fordulás, köralakítás.

Gimnasztikai gyakorlatok: végeznek szabadgyakorlatokat és kézi szergyakorlatokat (szalag, körkötél, babzsák, labda) a következő formákkal: kartartások, testhelyzetek

kar-, törzs-, térd-, és lábmozgások

Járás, futásgyakorlatok egyenes és különböző irányokba. (speciális járások, ütemérzékenet fejlesztő járások, járások többféle testhelyzetből indulással, lassítással, gyorsítással)

Futások akadályokon át, versenyfutás.

Támasz-, függésgyakorlatok: csúszás, kúszás, mászás, bújás, előre és oldalt kézi szerrel.

Gurulás a test hossz tengelye körül.

Egyensúlygyakorlatok: padon, talajon (kúszva, mászva, természetes járással) vonalak között és kézi szerrel is.

Ugrások: előkészítő ugrások (szökdelések szereken át) után lépések előre oldalt, átlépések zsinóron, szalagon át.

Nagyobbaknál a tevékenységek köre bővül a testi képességek fejlődése következtében:

Játékok: a szabályjátékok kiegészülnek a sorversenyekkel, váltóversenyekkel, labdajátékokkal.

Szervezési gyakorlatok: fordulások az irány (jobbra, balra) megnevezésével; sorakozás magasság szerint.

Gimnasztikai gyakorlatok: végeznek szabad-, páros-, társas-, és kézi szergyakorlatokat (kisszék, labda, karika, kötél, asztal, pad, stb.)

A kartartások, testhelyzetek, kar-, törzs-, és lábmozgások változatos felhasználásával végzik a gyakorlatokat.

Járás-, futásgyakorlatok: irányok változtatásával (csigavonalban, hullámvonalban, nyolcas alakzatban, jobbra-balra kanyarodással); ütemre, dobszóra, zenére járás; speciális járások (talp külső élén járás); futás természetes módon (200-250 m) versenyszerűen állórajttal.

Támasz-, függésgyakorlatok: mászások akadályok leküzdésével, guruló átfordulások, lajhármászás, lengések.

Egyensúlygyakorlatok: karikán és más rézsútos emelt szereken és fordulatokkal járások.

Dobások: kétkézes alsó és felső dobás, célba dobás, távolba dobás, labdavezetés, labdaátadás társnak, labdapattintás.

Ugrások: távol és magasugrás, mélyugrás tornaszerekről (pad, ugrószekrény).

Az óvodapedagógus feladatai

A testi nevelés feladatainak a megvalósításához az óvodapedagógus teremtsen meg a feltételeket. Vegye figyelembe a gyermek egyéni mozgásszintjét, és mozgásigényét, az adott korosztályra jellemző tendenciákat. Ne várja el feltétlenül a kisebb gyerekektől a foglalkozás végéig maradási, ők szabadon távozhassanak vissza a csoportszobába. Legyenek a tornateremben a nagyobb mozgásos játékaink a gyermekek számára rendelkezésre állítva, különösen a téli hónapokban (padok, karikák, libikóka, Eduryng gyűrű, lábbal hajtható kis autó). Téli időszakban mikor kevesebb a kinti mozgás lehetőség szervezzen az óvónő a közeli bicikli úton sétákat, séta közbeni futásokat. Tanítsa a gyerekeknek sok, mozgásos játékot (labdajáték, ugrókötél, ugróiskola). Kapcsolódjon be a gyerekek játékába, ha azt igénylik és ötleteivel fejlessze azokat tovább. A gyerekek mozgását az óvodapedagógus csak akkor korlátozza, ha az önmagára vagy társaira veszélyes lehet, vagy zavarja a többiek tevékenységét.

Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat.

Fizikai állóképesség növelése

Harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és finom mozgások fejlesztése (egyensúlyfejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztés)

Testséma fejlesztés (testrészek ismerete, testfogalom, kezesség kialakítása, test koordinációjának alakítása)

Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó mozgások gyakorlása.

Több ízben hangoztassa a gyakorlatokat, utasításokat német nyelven a foglalkozásokon, érje el, hogy a gyerekek megértsék azokat.

A fejlődés jellemzői

Óvodáskor végére a gyermekeknek növekszik a teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.

Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.

Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. Fejlődik tér és időtájékozódó képességük.

Szeretik és igénylik a mozgást.

Megértik az egyszerű vezényszavakat, szakszavakat.

Nem jelent gondot számukra, ha az óvónő német nyelven közli utasításait.

A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.

Állórajtból kiindulva 20-30m futnak.

Egyensúlyoznak szereken, hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.

Nekifutásból akadályt ugranak. Ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.

Kislabdát hajítanak távolba, biztonsággal kezelik a labdát.

Egyéni-csoportos-, sor és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével, szabályok betartásával.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Az óvodáskorban a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megővésében, így az életmód alakítás hatását felerősíti, kiegészíti.

Segíti a térben és időben való tájékozódást, a külvilág formai, mennyiségi viszonyainak megismerését, így kapcsolódik a matematikai neveléséhez.

A mozgáskultúra fejlesztésében, a ritmikus mozgás kialakításában a zenei nevelést szolgálja.

A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet fejlesztésével a passzív szókincs növelésével az anyanyelvi és a nemzetiségi nyelvi nevelést szolgálja.

Az egymás segítése, társakkal való együttműködés a szocializációt szolgálja.

III. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

Helyzetkép:

Jelenleg óvodánk 1 fő logopédust, és 1 fő gyógypedagógust alkalmaz a heti szükséges óraszámban. Ők nyújtanak segítséget számunkra a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésében, a felmerülő problémák megoldásában. A gyógypedagógus, logopédus egyénileg, az erre kijelölt helyiségben foglalkozik a rászoruló gyermekkel.

A csoporton belüli foglalkoztatás során a részképességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a megfigyelések alapján egyénre szabott korrekciós tervet dolgozunk ki, melyet a gyógypedagógussal és a logopédussal egyeztetünk. A beillesz-

kedési, tanulási és magatartási (BTMN) nehézséggel küzdő gyermekek esetében a fejlesztőpedagógus diagnosztizálja a problémát, fejlesztési programot készít és nyomon követi a gyermekek fejlesztését.

Helye a nevelési folyamatban:

A felnőtt társadalom csak akkor válik elfogadóvá, ha a szociális tanulás már gyermekkorban elkezdődik. Ezen a ponton kapcsolódik a fogyatékkal élők társadalmi integrációja az oktatáshoz. Az esélyegyenlőség felé tett első, legfontosabb lépés az együttnevelés. A közoktatási törvény 30.(1) bekezdése értelmében a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. Sajátos nevelési igényű gyermek az, akiről a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye ezt meg állapította.

A ktv. 30.(21.) (29). bekezdése alapján sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos. Pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott. Ide tartoznak a következők:

- dyslexia, dysgraphia, dyscalculia

- mutizmus

-kóros hyperkinetikus, vagy kóros aktivitás zavaros gyermekek.

A ktv.30. (7) bekezdése szerint, ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (a továbbiakban együtt: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló), illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

Célunk:

A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása. Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez. Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Feladatunk:

A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése. Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus). Fejlődésük nyomon követése. Fejlődési ütemük rögzítése. Anamnézis lap felvétele. A fejlődést nyomon követő dokumentáció folyamatos vezetése. Egyénre szabott prevenciós, korrekciós program kidolgozása a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológus és logopédus segítségével.

A gyermek hallás és beszéd állapotának folyamatos fejlesztése, alakítása, korrigálása. A nagyothalló gyermekek interszónális kapcsolatainak tartalmi – érzelmi – nyelvi fejlesztése, szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (nevelési tanácsadó, gyermek – ideggondozó, neurológiai szakrendelés).

Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében.

A fejlesztő tevékenység területei és tartalmi

Ebben a fejezetben csak azokra a területekre térünk ki, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermekek számára kiegészítéseket, változtatásokat kívánnak a nevelésben és egyéni fejlesztésben egyaránt.

Gondozás és életmód alakítás

Prevenció és korrekció szükségességének időbeni felismerése. Hallókészülékkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátíttatása. Pozitív viszony kialakításának elősegítése az orvossal, valamint a külső segítőkkel. Az adott csoporton belül alkalmazható egyéni fejlesztési tervek elkészítése a szakemberek segítségével.

Szocializáció

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szociális beilleszkedése egyrészt a gyermek személyiségétől, másrészt és nagymértékben a befogadó környezettől, a gyermektársaktól és a pedagógustól függ. Fontos az érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása (hagyományok, szokások, ünnepek segítségével). Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása. Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés. Pozitív érzelmi viszony kialakítása gyermek – gyermek, valamint gyermek – felnőtt viszonylatában. Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önérvényesülési törekvéseknél az óvodánkban kialakított magatartásformák elfogadtatása. A hangra, beszédre való figyelem képességének kialakítása. A hallássérülés tényének elfogadtatása (a társakkal is). A többi gyermek másságának elfogadtatása. Utánzóképeség fokozott fejlesztése. Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

Játék

A játékot, mint az elsődleges tevékenységi formát kiválóan fel lehet használni a differenciált fejlesztéshez. Differenciáltan használjuk fel a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat, hogy az arra rászoruló gyermekek speciális fejlesztésére jótékony hatást gyakoroljanak, valamint a problémák megelőzését szolgálják. Figyelembe vesszük, és felhasználjuk a szakemberek által javasolt „fejlesztő játékokat”. Gyermekenként fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására. Ezeknél a gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játék lehetőségek kínálatával).

A munka jellegű tevékenység

Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.

Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömeinek tudatosítása, képességének fejlesztése. Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása. A jól végzett és eredményes munka örömeinek a tudatosítása. A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása.

Tanulás

A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával. Ismereteik rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismereteik rendszerébe.

Anyanyelvi nevelés

Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése. Anyanyelvi játékok játszása. Verbális kommunikációra való igény kialakítása. Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével. Az aktív szókincs folyamatos bővítése. Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálás fejlesztése. Részképességek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás, valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.

Értelmi nevelés

Feladatunk továbbá a gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akaratí életének megnyilvánulási lehetőségeinek segítése, fejlesztése. Vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztő játékok segítségével. Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.

Kapcsolattartás és együttműködés:

Szakértői bizottság

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez szakértői bizottsághoz kell fordulni. Feladata:

A fogyatékoság szűrése. A vizsgálat alapján javaslattevés a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére. Javaslattevés az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra. A különleges gondozáshoz, ellátáshoz szükséges feltételek meglétének vizsgálata. Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, ill. szakvélemény adása.

Nevelési tanácsadó

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a nevelési tanácsadóhoz kell fordulnunk. Feladata:

A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése. A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával. Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága és fejlettsége azt szükségessé teszi.

Logopédus

A logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat. Feladata:

Beszédhibák javítása. Nyelvi kommunikációs zavarok javítása. Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal. Szülőkkel való kapcsolattartás. Szülői értekezleteken való részvétel. Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

Gyógypedagógus

A fejlesztésre szoruló gyermekek számára az óvoda gyógypedagógust alkalmaz. Feladata:

A gyermek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés. Folyamatos konzultáció az óvodapedagógussal. Szülőkkel való konzultáció az együttműködés érdekében.

Szülők

A fogyatékos gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előre mozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan, havonta legalább egy alkalommal szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

Gyermekeként változó, a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől. Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt. A befogadó intézmény iskolaérettségi kritériumainak megfelelnek.

Tehetséggondozás

A tehetség „felmérése” 3-5 éves korban a napi tevékenységek során történik. A **tehetséges gyermekek** számára igyekszünk olyan lehetőségeket, tevékenységeket biztosítani, amelyek képességeik kibontakoztatását segítik. (Társas-, és logikai játékok; zenei fejlesztés; nagyobb ügyességet igénylő kézműves technikák – pályázatokon, versenyeken való részvétel).

IV. KAPCSOLATOK MÁS NEVELÉSI INTÉZMÉNYEKKEL

Az óvoda és a család

Az együttműködés alapelvei:

A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.

Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal.

Kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást, az empátiát és segítőszándékát addig a pontig, amíg a szülő azt képes elfogadni.

A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el az együttes tevékenységek alkalmával.

Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendjét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában, keresse a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A szülők kérését, javaslatát, bírálatát, az óvónő vegye komolyan fontolóra.

Az óvónő előítéletektől mentesen tudjon közeledni minden családhoz, minden szülővel külön találja meg a kapcsolatteremtés legmegfelelőbb módját.

Az együttműködés tartalma

A családok helyzetének figyelembevétele:

A családokat jórészt ismerjük. A gyermekek zöme ismerősként jön az óvodába. Akiknél hiányosabbak az ismereteink ott igyekszünk minél előbb megismerni a családot. A családok többsége alkalmazkodik a társadalmi, gazdasági követelményekhez.

A kapcsolattartás módja óvodánkban:

A szülők általában örömmel fogadnak minden tájékoztatást az óvoda életéről, és érzékenyen figyelnek a gyerekeikről szóló információra. Feladatunk, hogy reálisan tájékoztassuk a szülőket. Saját példánkkal hassunk rá, s, hogy mindenkor viselkedjünk diszkréten, tapintatosan. A kapcsolattartás egyik formája a *naponkénti párbeszéd*, melynek pillanatai lehetőséget adnak a kölcsönös érdeklődés kifejezésére, tájékoztatásra.

A szülő úgynevezett *szülői látogatást* tehet a csoportban. Előzetes jelzés után bármikor betekintést nyerhet az óvoda mindennapjaiba.

A szülő, ha teheti beszoktatás idején gyermekével együtt lehet a csoportszobában

A *szülők csoportos jelenlétének* formája a Márton nap, Mikulás ünnep, karácsony köszöntés, anyák köszöntése, évzáróünnep, családi nap. Ezeken a napokon betekintést nyerhetnek az óvoda mindennapi életébe.

A *szülői értekezletek* jó alkalmat adnak arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda rendjével, elvárásaival. Ilyenkor tájékoztatást adunk a különböző nevelési területeken folyó munkáról.

Az óvoda szülők járta területein (előtér) kifüggesztjük a gyermekek munkáit (rajzok, festmények, stb.), aktuális verseket, mondókákat, információkat.

„Szülői szervezet”

Nem csak koordináló, hanem kezdeményező is az óvoda és a szülők közötti folyamatos együttműködés elősegítésében.

Zárt közösségi internetes oldal fényképekkel a csoport életéből, információkkal, kérésekkel.

Az óvoda és az iskola

Az együttműködés alapelvei

Zavartalan átmenet biztosítása

Tartalmi együttműködésben érvényesüljön a kölcsönös nyitottság

Érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete, megbecsülése.

Az együttműködés tartalma

Óvodánkból minden iskolába menő gyerek ugyanabban az iskolában tanul majd. Lehetőséget adunk arra, hogy a leendő elsős tanítónő megismerje tanítványait. (versmondónap tavasszal) Ilyenkor meglátogatja az óvodát, képet kap az óvoda mindennapi életéről, továbbá meghívást kap az óvodai évfűzűrű.

Beszűlgetések alkalmával tájűkűztatást adunk a gyermekek fejlűdűsűrűl, az egyűni bűnűsműd alkalmazásának tapasztalatairűl, DIFER fejlűdűsi naplű átadűsa.

Minden űvűben meglűtűgatjuk az iskolűba menűkkel az első osztűlyosokat. Rűsűt veszűnk egy iskolai űrűn, űs a Gyermeknapon. (jűtűkos versenyek). űgy a gyermekek szűnes vonzű tapasztalatok űtűjűn tekinthetnek be az iskola űletűbe.

Az első osztűlyosok visszalűtűgatnak az űvűdűba, kűzűs jűtűkűt szervezűnk, pl.: nűmet mese bemutatűsa, nűmet nyelvű jűtűkok jűtsűsa.

Egyűttes szervezűsűben zajlik a Műrűton nap, karűcsűny kűszűntűs, anyűk napja.

Figyelemmel kűsűrűjuk a gyermekek iskolai beilleszkedűsűt, űs e tűren szerzett tapasztalatainkat hasznűsűtűjuk nevelű munkűnkban.

Az űvűda űs az egűsűsűgűgűi intűzműnyek

Az egűsűsűgűvűdelem szempontjűbűl fontos, hogy az űvűda is tájűkűzűdűjon a gyermek egűsűsűgűi űllapotűrűl. A vűdűnű űs a gyermekgyűgűysz rendszeres lűtűgatűt tesz az űvűdűnkban. A gyermek fejlűtsűg szerinti iskola kezdűs tűgűbb lehetűsűget űs egyűben fokozott felelűssűget jelent az űvűnű szűműra az iskolűra alkalmassűg megűllapítűsűban. Ha szűksűges a Bűcs-Kiskun Megyei Pedagogűi Szakszűlgűlat Jűrűsi Szakűrtűi Bizottsűg, valamint a Bűcskai Szakűrtűi Bizottsűg segűtsűgűt kűrűjuk. Gyűgűypedagogűi esetekben levelezűs űlletve, ha szűksűges szeműlyes lűtűgatűs űtűjűn tartjuk a kapcsolatot. Kapcsolatunk van a Tűrsűgi Csalűdsegűtű űs Gyermekjűlűti Szűlgűlattal. A tűrsűlűs feladata a gyermek testi, lelki egűsűsűgűnek, csalűdban tűrtűnű nevelűsűnek elűsegűtűs, az 1997. XXXI. Tűrvűnyben megfűgalmazott gyermekjűlűti szűlgűltatűsi feladatok ellűtűsa. A tűrvűny szerint a csalűdsegűtű szűlgűlat feladata az űletvezetűsi problűműkkel kűzűdű csalűdok szűciűlis űs mentűlhűgiűnűs ellűtűsa.

V. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Célja:

A gyermek védelme, a családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése.

Az esélyegyenlőség biztosítása, az egyénre szabott, differenciált fejlesztés megvalósítása
Családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása

Partnerközpontú működés – szülői igények figyelembevétele

Feladata

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok két részre oszlanak:

Prevenációs feladatok

A gyermekek szociális helyzetének megfigyelése. A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekek felmérése. A két óvodapedagógus feladata egyaránt, hogy figyelemmel kísérje a gyermekek gondozottságát, ápoltságát, valamint társas viselkedésüket, megnyilvánulásait. Feladatunk a veszélyeztető okok feltárása.

Korrektív feladatok

Mindkét óvónő feladata a korrekcióra törekvés. Ha az óvodás gyermek életében negatív változást észlelünk, családlátogatást végzünk. Tapasztalatainkat dokumentáljuk.

A gyermekjóléti alapellátásban, mint észlelő- és jelzőrendszerben kiemelt szerepet játszó emberként értesítjük a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálatot.

Kiemelt figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, kulturális hátrányok gátolják. Tudatában kell lennünk, hogy az úgynevezett halmozott hátrányok is ezen a talajon jönnek létre. Hátrányos környezet lehet például a szeretet, gondoskodás hiánya, durva, elutasító bánásmód, a szülők beilleszkedési zavara, iskolázatlansága, csonka család.

Az óvodapedagógus feladatai:

Gondozás és életmód alakítás: Az egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak bevezetését fokozatosan, utánzásos helyzetekben is végezzük. Igyekszünk az étkezések kultúrált lebonyolítását elsajátíttatni.

Szocializáció:

Fontos a társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező gyermekek nevelése. Több közös élményre épülő közös tevékenység biztosítása, a visszahúzódó gyermek kapcsolatteremtésének segítése, a szociokulturális háttér hiányosságainak ily módon történő kompenzálása.

Játék:

Megfelelő hely, idő és eszköz biztosítása. Konfliktushelyzetek kellő odafigyeléssel, kivárással történő feloldása. Barátságok, társas viszonyok kialakulásának segítése

Munka:

Kellő példamutatással a munka tiszteletére, megbecsülésére nevelés. Fontos, hogy tiszteljék a munkát végző embert, az óvodában végzett munka jellegű tevékenységek váljanak számukra belső késztetéssé.

Anyanyelvi nevelés:

Hátrányos helyzetből adódó lemaradások (szegényes szókincs, alacsony beszédszínvonal, kifejezőmód, illemszabályok hiánya) folyamatos kompenzálása. Beszédhibák kiszűrése, javí-

tása (logopédus) anyanyelvi játékok alkalmazása. Fontos, hogy a gyermeket ne gátolja nyelvi lemaradása megismerő tevékenységekben.

Nemzetiségi nyelvi nevelés:

A nyelvhez fűződő pozitív viszony kialakítása. Az óvodapedagógus nemzetiségi nyelvhasználatát ne legyen erőltetett, zavaró a hátrányos helyzetű gyermekek számára.

Irodalmi nevelés:

Lehetőség szerint juttassa a gyermeket minél több irodalmi élményhez. Mesével, verssel, bábozással oldja szorongásait, fejlessze kommunikációs képességüket, így segítse az olvasó emberré válást.

Zenei nevelés:

Az énekléssel, mondókázással, dalos játékokkal, zenehallgatással fejlessze zenei műveltségüket, gazdagítsa érzelmi világukat. Fejlessze az összetartozást, a szerepekhez, az egymáshoz való alkalmazkodás képességének alakulását.

Vizuális nevelés:

A hátrányos helyzetű gyermekek képi rendszerben történő kifejezése összefügghet a verbális megnyilatkozás nehézségeivel. Ez esetben fontos az egyénre szabott fejlesztés alkalmazása.

Környezet megismerésére nevelés:

A környező világ megismertetése fejlettségi szintjüknek megfelelően. A témák sokoldalú feldolgozása, helyes magatartásnormák alakítása (környezetvédelem, tisztálkodás, öltözködés).

Testi nevelés:

A természetes mozgáskedv, mozgásigény kielégítése a megfelelő hely, eszköztár, és különböző sporttevékenységek, sportprogramok biztosításával.

Kapcsolatok:

Szülői ház:

A HH gyermekek családjával még elmélyültebb, szorosabb, egyénre, családra szabott kapcsolat kialakítása és fenntartása a feladat. Biztosítani kell az egyénre szabott beszoktatást, az óvodába lépés előtti anamnézis készítését. Fontos a személyes, folyamatos kapcsolat a szülő és nevelő között. Lehetővé kell tenni a rendszeres tájékoztatást, lehetőleg párbeszéd formájában. A kapcsolatban éreztetni kell az őszinte odafordulást, az empátiát. Igyekezni kell a szülői igényeket figyelembe venni.

Iskola:

Fontos az óvoda-iskola átmenetet segítő együttműködés, hogy látogassuk egymás rendezvényeit és ne legyen a gyermekek számára szorongást előidéző intézmény az iskola. Nevelő munkánk fejlessze úgy a hátrányos helyzetű gyermekek értelmi, érzelmi, akarat tulajdonságait úgy, hogy iskola megkezdéséhez szükséges képességei kialakuljanak.

Egészségügyi és szociális intézmények:

A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés. Ha szükséges védőnői tanácsadás szervezése, tisztasági vizsgálat végzése, ruhagyűjtés, adományozás bonyolítása. A Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálattal esetmegbeszélések, közös családlátogatások tartása. A jelzőrendszer működtetése. Tanulási nehézségekkel és magatartási zavarokkal küzdő gyermekek szakértői vizsgálatának szervezése.

Szervezési feladatok:

Személyre szóló fejlesztési terv készítése

Közös programok szervezése szülőkkel, iskolával.

Szülők rendszeres tájékoztatása, az egyéni fejlődésről

Naprakész dokumentum kezelés

Védő-óvó előírások

A gyermekekkel életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően ismertetni kell az egészségükre és testi épségükre vonatkozó előírásokat. (Tűzriadó, bombariadó)

Az óvodapedagógusok és a dajkák munkaköri leírásukból és az év eleji munkavédelmi oktatáson megismerhetik a baleset megelőzési feladataikat.

A szülők a szokás-szabályrendből, illetve a Házirendből tájékozódhatnak a balesetvédelmi előírásokról.

Speciális balesetvédelmi feladatok óvodánkban

Felügyelet nélkül sem az udvaron, sem a csoportszobában nem lehetnek a gyermekek. Tilos a teremben futni. A gyermekek nem kezelhetik a villanykapcsolókat a mellékhelyiségekben. Nagyobb bútordarabokat nem mozgathatnak el a helyükről.

A játékokkal csak rendeltetés szerint bánthatnak.

A csúszdát csak felnőtt jelenlétében lehet használni.

A hintázó gyermekeken kívül a hinta közelében más gyermek nem tartózkodhat.

Séták alkalmával legalább két felnőtt kell, hogy kísérje a gyerekeket.

VI. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

1. Felvételi és mulasztási napló

2. Csoportnapló

Tartalmazza:

Névsor

Napirend

Hetirend

Nevelési terv 3 havonként

Programterv 3 havonként

Értékelés

Hetiterv hetenként: Környezeti nevelés (matematikai jellegű tap., környezeti jellegű tap.)

Irodalmi nevelés

Zenei nevelés

Vizuális nevelés

Anyanyelvi nevelés

Nemzetiségi nyelvi nevelés

Testi nevelés

3. Fejlődési napló

Évente kétszer regisztráljuk megfigyeléseinket az oviKréta központi felületen.

4. Az éves nevelési terv

Tartalmazza:

Személyi feltételek

Tárgyi feltételek

Nevelési év rendje

Az óvónők feladatai: Nevelési oktatási feladatok

Szervezési feladatok

Az óvoda hagyományai: Gyermekkel kapcsolatos hagyományok
Felnőttekkel kapcsolatos hagyományok

Az óvoda kapcsolatai
Adminisztrációs terv
Minőségbiztosítás

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Óvodánkban három óvodapedagógus tevékenykedik.
Gál Marianna – német nemzetiségi óvodapedagógus, igazgató
Marancsik Lászlóné – német nemzetiségi óvodapedagógus
Evanics Anna - óvodapedagógus – rész munkaidő – 6 óra

Óvodánk dajkája:

Gardziel Izabella – középfokú végzettség /érettségi

Önképzés, és továbbképzés formájában igyekszünk tudásunkat frissen tartani, pedagógiai munkánkban innovációra képesnek lenni.

Összehangolt munkával próbáljuk a nevelési céljainkat elérni.

Tárgyi feltételek (Eszközök, felszerelések jegyzéke)

▲ Helyiségek:

Óvodánkban egy csoportszoba található. Gyermekágy/fektető tárolása erre alkalmas szék-
rényben történik. Tornatermünk sportszertárral együtt a község Községi házának nagyter-
me, és mellékhelyisége, amit az általános iskolával együtt használunk. A terem a csoportszo-
bából is megközelíthető, az óvodás gyermekek foglalkoztatására teljesen alkalmas, mozgásos
nevelés céljainak megfelel. Ünnepek megtartására is ezt a termet használjuk. Logopédiai fog-
lalkoztatásra, egyéni fejlesztésre alkalmas szoba rendelkezésünkre áll.

Játzóudvarunk megfelelő nagyságú, bekerített, az épületből, és az utcáról egyaránt megköze-
líthető. Az igazgatói iroda szolgál nevelőtestületi és többcélú helyiségként. (szülői fogadásra,
tárgyalásra) Külön könyvtárszobánk nincs, könyvtári állományunk a csoportszoba könyves-
polcain található. Két általános szertárunk a csoportszobából könnyen megközelíthető, megfe-
lelő méretű. Orvosi szobánk, elkülönítő szobánk nincs, az orvosi rendelő, illetve a védőnői
szoba az intézmény szomszédságában, közel van. Gyermeköltözőnk, gyermekmosdónk, WC
helyiségek a legutóbbi felújítás során váltak a rendeletben leírtaknak megfelelővé. Felnőtt
öltözővel, felnőtt WC helyiséggel rendelkezünk. Felnőtt zuhanyzó, felnőtt mosdó külön nincs
az intézmény épületében. Mosó, vasaló helyiség, szárító helyiség rendelkezésünkre áll.

Az óvodapedagógusok a gyermekek között a teremben, a dajka a melegítő konyhában étke-
zik. Felnőtt étkező külön nincs. Melegítő konyha, tálaló-mosogató, ételhulladék tároló van az
intézményben.

▲ Berendezési tárgyak:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének megfelelően rendelkezik intézményünk kellő számú, méretű bútorral, berendezési tárggyal.

Csoportszobánkban található korszerű, esztétikus óvodai fektető, gyermekszék, gyermekasztal, fényvédő függöny, szőnyeg, játéktartó szekrény, polc, könyvespolc, élősarok állvány, textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény, edény- és evőeszköz-tároló szekrény, szeméttartó. Bútorainkat néhány év alatt teljesen lecseréltük, csoportszobánkat felújítottuk.

Tornatermünk felszereltsége megfelelő, egyaránt találhatók benne tornapadok, tornaszőnyegek, bordásfalsor és különböző mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készletek (tornakarikák, tornabotok, labdák, hengerek, babzsákok, zászlók, serpentinek, pálcák, tornakendők, ugrószekrény, Greiswald lapok).

Logopédiai szobánk tükörrel, asztallal, székekkel, polccal, felszerelt.

Játsszóudvarunkban van homokozó takaróhálós, kerti asztalok, kerti padok, babaház (benn rollerek, motorok, homokozói kellékek, játék szőnyegek, labdajátékok) és különböző mozgáskészséget fejlesztő játékok (2 db mászóka, lengő átjáró, Rotikom elemek csúszdával, kétüléses hinta ütőcsillapító talajjal, valamint 3 db rugós játék, mászórudd).

Az igazgatói iroda- mely egyben nevelőtestületi iroda, és többcélú helyiség is- kis intézményünkben a célnak megfelel. Íróasztallal, székekkel, megfelelő szekrénnel, internettel ellátott számítógéppel, fénymásológéppel, nyomtatóval ellátott.

Gyermekeköltözőnk felszereltsége korszerű. Az öltöző szekrény rekeszekre bontott, ruhafogással, megfelelő méretű öltözőpaddal, öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtárolóval ellátott.

Gyermeomosdónkban a mosdókagylók, WC ülőkék száma megfelelő (8 gyermekenként egy), törülközőtartó, falitükör, fogmosó tartó rekeszes fali polc berendezéssel rendelkezik. *Tisztálkodási, és egyéb felszerelések*, mint: egyéni tisztálkodó szerek (fésű, fogkefe, fogmosó pohár) tisztálkodó felszerelések (szappantartó, körömkefe) fésűtartó törülköző, ágyneműgarnitúra kellő számban áll a gyermekek rendelkezésére.

A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök - szennyes ruhatároló, mosott ruhatároló, mosógép, centrifuga, vasaló, vasalóállvány, szárítóállvány, takarító eszközök, kerti eszközök, szerszámok, hűtőgép, porszívó- megtalálható az intézményben.

▲ Nevelő munkát segítő eszközök:

Játékaink, fejlesztő eszközeink, a következők:

- Különböféle játékformák eszközei - szimbolikus- szerepjátékok, konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei, jelmezek, bábok, építőkockák, Lego-, Duplo- készletek, kirakók, fűzők- a gyermeklétszámnak, korosztálynak megfelelően.
- Hangszerek, az ének-zene, énekes játékok eszközei- systrum, marakas rumbatökök, cintányér, csörgödöb, dobok, trianqulumok, xilofonok, esöböt, ritmusbötök- a gyermeklétszámnak megfelelően.
- Értelmi képességeket fejlesztő eszközök- kártyák, társasjátékok, képkirakók, mágneses táblák, szöges táblák - a gyermeklétszámnak, korosztálynak megfelelően.
- Anyanyelv, nemzetiségi nyelv fejlesztésének eszközei- könyvek, szemléltető képek- a gyermeklétszámnak, korosztálynak megfelelően.
- Természeti-, emberi-, tárgyi környezet megismerését segítő eszközök - diafilmek, ismeretterjesztő diasorozatok.
- Ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök, anyagok - rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka- a létszámnak megfelelően.
- Munka jellegű tevékenységek eszközei- seprűk, lapátok, lombgeregelyék, geregelyék, hólapátok- a gyermeklétszámnak megfelelően, veteményeskert.

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök tekintetében rendelkezésünkre áll: televízió, magneton, CD lejátszó, hangfalak, diavetítő, vetítővászon, furulya pedagógusoknak, projektor, laptop 2 db.

▲ Egészség- és munkavédelmi eszközök:

Étel-mintavétel (üvegtartály) készlet, elsősegélyláda, zárható gyógyszereszekrény, munkaruha (fehér köpeny, színes köpeny), tűzoltó készülékek a rendeletben előírtak szerint megtalálható az intézményben.

▲ SNI gyermekek nevelésének további eszközei:

Speciális eszközkészlettel nem rendelkezünk, ha szükséges, a felszerelést, funkciót kiváltó eszközzel helyettesítjük.

VIII. MELLÉKLET

1. Szervezettefejlesztési program TÁMOP 3.1.11-2012/2

Az intézmény szolgáltatási színvonalának növelése

/Felső-bácskai Óvodafejlesztési Önkormányzati Társulás/

a) Állapotfelmérést, a személyiségfejlődés nyomon követését szolgáló módszerek

Az óvodás korú gyermek megismerését szolgáló legalapvetőbb, legkézenfekvőbb módszer a megfigyelés. Óvodánkban a leendő óvodások szüleit, családját ismerjük, de esetleges családlátogatással, és többszöri beszélgetéssel mélyítjük a kapcsolatot. A gyermekek személyiségfejlődését a fejlődési naplóban rögzítjük évente kétszer. A szükséges korrekciós terv segít a gyermek egyéni fejlesztésében, előre vetíti a pedagógiai munka tudatosságát.

A Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszert /DIFER/ megfelelőbb módszernek bizonyulhat számunkra az óvodai gyakorlatban. A gyermekeknél már négyéves korban is lehet alkalmazni és a fejlődésük több éven át nyomon követhető és elősegíthető általa.

Állapotmérés időbeli tagolódása

Tartalom	Ki?	Mikor?	Módszer
Esetleges családlátogatás	óvodapedagógus	esetenként	feljegyzés a fejlődési naplóban
Fejlődés nyomon követése	óvodapedagógus	félévente	fejlődési napló kitöltése
Emberrajz	gyermekek	középső-, és nagycsoportban	egyéni rajz
DIFER mérés	óvodapedagógus	nagycsoport január	DIFER csomag alapján, fejlődési mutató vezetése

b) Egyénre szabott/ differenciált fejlesztési módszerek, amelyek bevezetésre, alkalmazásra kerülnek

A hazai közoktatásban, köznevelésben a **projekt módszer** témája aktuális. Az óvodai nevelés célja:

- * az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse

- * a problémaérzékenység, nyitottság, kíváncsiság, sikerorientáltság, döntőképesség az egyes problémák felfedezése, és az ahhoz való hozzáállás, amelyek nélkülözhetetlen elemként működnek;

- * a kitartó, önálló, próbálkozó egyén, akit a megismerés, a felfedezés, a tudás vágya hajtja, és akinek önbizalma, sikerélménye van, képes a kudarc is elviselésére, amelyek majdan új próbálkozásra serkentik;

- * és aki képes gondolatait képes kifejezni és megértetni is másokkal.

A fentiek érdekében olyan tanulási-tapasztalatszerzésre kell lehetőségeket biztosítani, amelyben minden egyes gyermek számára elérhető:

- * hogy a mindennapi életéből adódjanak a problémahelyzetek, mert azok érdeklik, azok veszik őket körül, azok megoldására késztetést éreznek;

- * a döntés, a próbálkozás, az önállóság lehetősége, a sikerélményhez való jutás, a kudarc, a tévedés is legyen átélhető számára, mert ezek erősítik a jellemet, és ezek inspirálják a gyermeket önmaga megvalósítása felé,

- * elmélyedhessen, próbára tehesse kitartását,

- * abban vehessen részt, s ez által fejlődhessen, ami számára a leginkább vonzó.

Az említett összetevőkre, célokra alkalmas lehet a projekt módszer.

A TÉMA – a projekt lehet:

- * egy gyakorlati feladat, mint például egy hasznos tárgy, dolog megtervezése és kivitelezése

- * egy esztétikai élmény átélése

- * egy probléma megoldása

- * valamilyen tevékenység elsajátítása

- * valamilyen tudás elsajátítása

A téma, a projekt feldolgozása, **tevékenységek sorozatából** áll, s a tevékenységek folyamatában közvetlen, konkrét tapasztalást biztosít.

- Témakiválasztás

- Előkészítés, tervezés /tevékenységek egymásutánja, produktumok megválasztása

- Lebonyolítás

- Közzététel

- Értékelés

A projekt módszer során a pedagógus szerep módszertani szempontból sokkal konstruktívabb, hiszen átengedi a gyermekek számára mind a kezdeményezést, mind a lebonyolítást, mind a megszervezést, és olyan, főként indirekt hatásrendszer, módszereket alkalmaz, ami azoknak eredményességét elősegíti. Óvodánkban a következő projekteket szeretnénk megvalósítani.

Projekt témakör, tartalom	Cél	Fejlődés dokumentálása
Ősz /aktuális tartalommal, élménnyel évente más ötlettel	Képességfejlesztés tevékenységbe integrálva	Fejlődési napló
Tél /aktuális tartalommal, élménnyel évente más ötlettel	A közvetlen környezet szemléletes alapját adja a megismerési folyamatok fejlődésének A választási lehetőségek során hasznosítható az egyéni érdeklődés motiváló ereje Önállóság, öntevékenység lehetőségének biztosítása	Fejlődési napló
Tavasz /aktuális tartalommal, élménnyel évente más ötlettel	Szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása	Fejlődési napló

c) Az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer

Célunk a gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása. Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez. A **hátrányos helyzetből való felzárkóztatás** segítése, a tehetség kibontakoztatása

Feladatunk a gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése. Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus). Fejlődésük nyomon követése. Fejlődési ütemük rögzítése.

Egyénre szabott prevenciós, korrekciós program kidolgozása a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológus és logopédus segítségével.

Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében.

A hátrányos helyzet vizsgálata

- a) Megkülönböztetésből adódó hátrányok
  - Kisebbségi megkülönböztetés (etnikai, faji)
  - Vallási alapú megkülönböztetés (nem jellemző)
  - Fogyatékoságból (értelmi, testi) adódó megkülönböztetés
  - Lakóhely szerinti megkülönböztetés (tanya, város)
- b) Családi háttérből adódó hátrány
  - Szülők munkanélkülisége
  - Szülők iskolázatlansága
  - Szülők betegsége vagy fogyatékosága
  - Szülők deviáns viselkedése
  - Hátrányos családforma (félárva, árva, elvált)
  - Állami gondozott gyermek
  - A család szegény vagy nyomorban él
  - Szűkös lakáskörülmények
- c) Tanulásban akadályoztatottak hátránya
  - Diszlexia
  - Diszgráfia

- Diszkalkulia
- Hiperaktivitás
- Autizmus spektrum zavarai

Természetesen a pedagógusnak hozzáértően, már az óvodában el kell kezdeni ezen gyerekek fejlesztését, hogy az iskolába kerülve a lehető legminimálisabbra csökkentsük a hátrányukat társaikkal szemben.

Mindegyikünk tapasztalhatta, mennyivel gyorsabban és könnyebben tud beilleszkedni és alkalmazkodni egy közösségbe a gyermek, miután elfogadott minket felnőtteket, ha az alapvető szokások, elvárások és értékrendek azonosak az otthonival. Ezért nagyon-nagyon fontos, hogy a szülők kellő tájékoztatást kapjanak az óvodai életéről, szokásrendszerről. A szocializáció terén elsődleges a nyugodt, elfogadó, beszélgetést – megbeszélést felkínáló légkör az óvodában.

Tehetséggondozás

A tehetség „felmérése” 3-5 éves korban a napi tevékenységek során történik. A **tehetséges gyermekek** számára igyekszünk olyan lehetőségeket, tevékenységeket biztosítani, amelyek képességeik kibontakoztatását segítik. (Társas-, és logikai játékok; zenei fejlesztés; nagyobb ügyességet igénylő kézműves technikák – pályázatokon, versenyeken való részvétel).

d) Az óvoda-iskola átmenetet segítő diagnosztikai módszerek és az óvoda-iskola együttműködés

Az együttműködés alapelvei

Zavartalan átmenet biztosítása

Tartalmi együttműködésben érvényesüljön a kölcsönös nyitottság

Érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete, megbecsülése.

Az együttműködés tartalma

Lehetőséget adunk arra, hogy a leendő első tanítónő megismerje tanítványait. (szavalóverseny tavasszal) Ilyenkor meglátogatja az óvodát, képet kap az óvoda mindennapi életéről, továbbá meghívást kap az óvodai évfőzóra.

Beszélgetések alkalmával tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről, az egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól, DIFER fejlődési napló átadása.

Minden évben meglátogatjuk az iskolába menőkkel az első osztályosokat. Részt veszünk egy iskolai órán. Így a gyermekek vonzó tapasztalatok útján tekinthetnek be az iskola életébe.

Az első osztályosok visszalátogatnak az óvodába, közös játékot szervezünk, pl.: német mese bemutatása, német nyelvi játékok játszása.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek iskolai beilleszkedését, és e téren szerzett tapasztalatainkat hasznosítjuk nevelő munkánkban.

Közös ünnepeink: Márton napi felvonulás, karácsony köszöntés, anyák napja.

Programok	Felelős	Érintettek köre	Cél
Márton napi felvonulás	óvodapedagógusok	iskolások, óvodások, tanítók, óvodapedagógusok, dajka, szülők, érdeklődők	nemzetiségi kultúra ápolása, közösségi nevelés, hagyomány ápolás, esztétikai, zenei nevelés, mozgáskultúra fejlesztése
Karácsonyköszöntés	óvodapedagógusok	iskolások, nagycsoportosok, óvodape-	közösségi nevelés, szocializáció, ünnepi

		dagógusok, tanítók, szülők	hangulat teremtése, hagyományápolás
Anyák napja	óvodapedagógusok	iskolások, óvodások, tanítók, óvodapedagógusok, édesanyák, nagymamák,	ünnepi hangulat teremtése, családi életre nevelés elősegítése
Családi nap	óvodaigazgató	iskolások, óvodások, óvodapedagógusok, tanítók, dajka, bölcsődések, gondozónő, szülők	közösségi nevelés, családi életre nevelés elősegítése,

e) A nevelési-oktatási intézmények közötti horizontális kapcsolatok kiépítése, ápolása

2007. július 1-től több éven át öt település oktatási intézményei működtek igazgatási társulásban. A tagintézmény-vezetők rendszeres kapcsolattartás révén cserélték ki tapasztalataikat, segítették egymás munkáját. Több közös rendezvény biztosította a pedagógiai, módszertani eszmecserét, tapasztalatcserét. (Ovi-olimpia, Nagycsoportos találkozó, Ötlebtörze, Szakmai nap, Továbbképzés)

Az Érsekhalmi Óvodásokért Alapítvány fenntartásában működik az épületünkben a Lolka Családi Bölcsőde. A 7 bölcsődés korú gyermek ellátását a szolgáltatást nyújtó személy végzi. Segítséget nyújt a napi tevékenységekben elsősorban az óvodai dajka, és ha szükséges, az óvodapedagógusok is.

A családi bölcsődéből kikerülő gyermekek óvodánkban nevelkednek tovább. Ünnepeinken, jeles napjainkon is részt vesznek. Az átmenet így zökkenőmentes, folyamatos.

A volt társulási óvodákkal közös rendezvények megtartása – Ovi-olimpia

Más nemzetiségi óvodával kapcsolat felvétele – Hajósi óvoda – Nemzetiségi hét

f) Együttműködés az intézményfenntartóval: külső intézményértékelés és visszacsatolás, a nevelés irányítás segítése

Az önkormányzati óvodák egyre inkább szolgáltató intézmények lettek. Fokozottabban oda kell figyelnünk azokra, akik a szolgáltatást igénybe veszik. Alapvető dolog tehát, megismerni a fenntartó igényeit.

A mi fenntartói környezetünk kedvező, támogató az intézménnyel szemben. Az önkormányzat elvárja, hogy a községi rendezvényeken az óvoda szerepeljen, az óvodai dolgozók azokon részt vegyenek. Ez a kapcsolat pozitívan stabil, állandó. Szervezetünk innovatívan reagál a környezeti változásokra. Folyamatosan keressük a kedvező megoldásokat szem előtt tartva az igényeket.

Kapcsolattartás a fenntartóval

Kapcsolattartás a civil szervezetekkel, családgondozóval, református egyházzal

Tevékenység	Időpont	Cél
Éves beszámoló a képviselő-testület számára	augusztus	a fenntartó betekintést nyer az intézmény szakmai munkájába, kapcsolat elmélyítése
Szakmaközi megbeszélések a szociális ügyi előadóval	folyamatos	állandó kapcsolattartás, a hátrányos helyzetű gyermekek körülményeinek kedvező alakítása

Közös költségvetési terv készítése a gazdasági alkalmazottakkal	január	az óvoda gazdaságos működésének elősegítése, a működés feltételeinek megteremtése

g) A konstrukció keretében továbbképzett kollégák tudásának átadása az intézményen belül: horizontális tanulás

Tudás alapú társadalomban élünk. Jelszavunk az egész életen át tartó tanulás. A tudás alapú társadalom természeténél fogva, az oktatás, a kutatás, a továbbképzés szükségességét és azok gyakorlati alkalmazását sorolja a legfontosabb feladatok közé. Célunk, hogy a továbbképzések egészítsék ki a tudást, magasabb szintre emeljék, melyek befolyásolják az elméleti kereteket, formálják a gyakorlatot.

Pedagógiai munkánkban fontosnak tartjuk a szakmai, módszertani megújulást, az állandó önképzést.

Pedagógus előmeneteli rendszer elemei - Portfólió – hospitálás, reflexió

„Jó gyakorlat” teljes átvétele, mindennapi munkába való beépítése

Továbbképzéseken elsjátítottokról prezentáció tartása a kolléga számára.

•Az átvett „Jó gyakorlat” adaptációja

A Jó gyakorlat témája: Környezeti nevelés a fenntarthatóság pedagógiájában

A Jó gyakorlat forrása: Bajai Óvodaigazgatóság 6500 Baja, Oltványi utca 14.

A Jó gyakorlat átvételének ideje: 2014. 05.06.

A jó gyakorlat adaptálásának célja: Környezeti jellegű tapasztalás továbbfejlesztése óvodánkban, a „jó gyakorlat” nyújtotta lehetőségek, játékok segítségével innovatív módon koncentrációteremtés a többi műveltség területtel

A jó gyakorlat tartalmi elemei	Az adaptáció mértéke	Az adaptáció módja	Dokumentumba illesztés	Elvárt eredmény
Környezet és természetvédelem az óvodában	részben	tartalmi	éves ütemterv hetiterv csoportnapló	Környezet-tudatos magatartás elmélyülése
Népszokások, jeles napok, ünnepek	részben	tartalmi	éves ütemterv hetiterv csoportnapló	Közösségi nevelés a visszatérő alkalmak közösségformáló erejével
Környezeti nevelés és a mese	részben	tartalmi	éves ütemterv hetiterv csoportnapló	Környezeti nevelés a mese erejével
Hagyományok népi mesterségek	részben	tartalmi	éves ütemterv hetiterv csoportnapló	Hagyományőrzés, esztétikai nevelés zenei-, mozgás-, vizuális-, környezeti nevelésben,

● **A pályázati rendezvények hatása és az eredmények folytatásának terve**

Program	Cél
Őszi interaktív vetélkedő	munkára nevelés, esztétikai nevelés, szocializáció segítése, /türelem, egymás iránti tisztelet, mások elfogadásának alakítása, versenyszellem, szabálytudat, feladattudat fejlesztése, hagyományápolás
Családi nap	családi nevelés elősegítése, közösségi nevelés, esztétikai élménynyújtás, hagyományápolás

A pályázat keretében lebonyolított rendezvények nagy sikert arattak. Szeretnénk, ha óvodai életünk részévé válnának ezek a programok. A szülők jelenléte az óvodában fontos az intézmény, és a gyermek szempontjából egyaránt.

● **A beszerzett eszközök hasznosulása a pedagógiai innováció érdekében**

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a testi készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségének tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Az új, legfrissebb szabványoknak megfelelő, biztonságos udvari játékeszközök használatával célunk:

- A mozgás megszerettetése és az óvodáskorú gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- A gyermekek testi fejlődésének biztosítása, egészséges életvitelének kialakítása rendszeres mozgással.
- Rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, komplex fejlesztés – különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre.
- A mozgásos játékokkal a koordinációs képességek, erő, állóképesség, teherbírás fejlesztése.
- A kondicionális képességek alakítása: mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.
- Fontos szerepe van a mozgásnak az egészség megőrzésében, megóvásában.

Mozgáskultúra fejlesztése mellett a térbeli tájékozódás, helyzetfelismerés, alkalmazkodó képesség, akarati tényezők, énkép, testséma kialakítása.

Érvényességi rendelkezések

► A helyi pedagógiai program **2025. szeptember 01. napjától lép életbe.**

► Helyi nevelési programunk **érvényességi ideje** öt nevelés évre – azaz 2025. szeptember 01-től – 2030. augusztus 31. napjáig szól.

► A **helyi nevelési program módosítására jogosult:**

- az óvoda igazgatója,
- a nevelőtestület tagja

A módosítás kérelmét a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján az igazgatónak írásban kell jelezni.

► A helyi pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az igazgató jóváhagyásával válik érvényessé.

► A módosított pedagógiai programot, a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1-től kell bevezetni.

► **A helyi nevelési program nyilvánosságra hozatala**

Az óvoda helyi nevelési programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető, az intézményből ki nem vihető. A helyi nevelési program 1-1 példánya a következő személyeknél, ill. intézményeknél tekinthető meg:

- ☐ az óvoda igazgatójánál
- ☐ az község honlapján

Legitimációs záradék

Készítette és elfogadta:

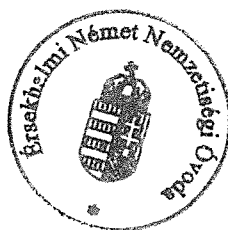
dátum: 2025. 08. 25.

Gál Marianna
igazgató

Marancsik Lászlóné
óvodapedagógus

Jóváhagyta:

dátum: 2025.08.25.

Gál Marianna
igazgató

Jóváhagyta:

dátum: ÉRSÉKHALMA, 2025. 08. 29.

Bekő Csaba
Képviselő-testület nevében
polgármester

Felhasznált irodalom

Óvodai Nevelés Programja 1989

Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan?

Országos Köznevelési Intézet Budapest

Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék – Mozgás – Kommunikáció

Óvodai program, Alcius Bt. Budapest 1996.

*Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV. Aradi utcai óvoda kísérlete: **Kudarccal** nélkül az iskolában*

Óvodai fejlesztő program, Alex- Typo 1992.

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2009.

Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában

Lehel úti óvoda Debrecen 1994.

Jogszabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A pedagógusok új életútjáról szóló 2023. évi LII. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életútjáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXCV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

- A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet 3. melléklet

Művelődési- és Köznevelési Minisztérium

- Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 1. melléklet

Művelődési- és Köznevelési Minisztérium

- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről

- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

- Az óvoda Alapító okirata

